

HRVATSKI *glasnik*

Godina XX, broj 39

30. rujna 2010.

cijena 100 Ft

Foto: Bernadeta Blažetin

Svečana predaja obnovljenog obrazovnog središta s novom športskom dvoranom u sklopu dvodnevnih programa Keresturskih dana

„Glasnikov tjedan”

Komentar

Gusti vikend Gradišća: slava i poplava

Burni minuli vikend smo imali u Gradišću, človik se gor nije znao podiliti med silnimi programi. U Bizonji je seoska samouprava nariktala spravišće sa svimi prijatelji iz Hrvatske. Med našimi seli jedino Koljnof raspolaže s toliko kontaktova kot Bizonja. Delegacije iz općine Brckovljani, Šenkovca i Donje Dubrave dva dane dugo su gostovale na sjeveru Gradišća i med tim upoznale i lipotu ovoga kraja, a ne nazadnje medjusobno su se družile u malo slobodnijoj atmosferi. Dokle je bizonjska Dvojezična škola s odgojno-obrazovnom ustanovom u Donjoj Dubravi kih petnaest ljet u kontaktu, Osnovna škola Božjakovine (Brckovljani), pred trimi ljeti je stupila u prijateljstvo s našimi Gradišćancima. Jur drugo ljetu su išli bizonjski školari besplatno na morsko ljetovanje s njevim školari. Nam, kim se to ne zgoda uprav svaki dan, teško je shvatiti tu dobronamjernost i veliku gestu direktora Jure Miškovića i cijeloga učiteljskoga zbora. Šenkovec, kraj Zaprešića, prvenstveno u kulturnoj suradnji na redovni emotivni izleti se je našao s Bizonjci, a da su sva spomenuta sela na općinskoj razini zapečatila daljnu suradnju, već je nek pohvale vridna senzacija. Gornji Četar se je našao i suprot godine u trgadbenoj povorki, u šalnom vinskome naticanju, a u Sambotelu su skupadošle četire narodne grupe na zajedničkom mulatovanju. Hrvatski Židan je pri svetoj maši proslavio svojega farnika, prilikom 40. jubileja duhovničkoga zvanja i 70. rodjendana. Brojna mjesna društva, zastupnici farske općine, vojnička brigada, celjanski hodočasnici skupa su čestitali slavljeniku, ki i sam nije vjerovao da će njegov jubilej na toliko mobilizirati još i stanovnike drugih naselja, aktiviste drugih društava. Nije to bilo prvo, a ni zadnje svečevanje istaknutoga lika crikvenoga, a i bogatoga društvenoga života u Gradišću. Štefanu Dumoviću isto tako će u naredne dane gratulirati i u rodnom mu selu Prisiki, kot i u Plajgoru i na Undi, a Kisežani su to napravili takaj prošle nedilje u vlašćoj crikvi Sv. Emericha. Prisika je proslavila 15. jubilej utemeljenja Hrvatskoga društva za očuvanje tradicije i polipšavanje sela, a na skromnoj proslavi njev peljač Pave Nickl je rekao da bi volio da ono djelovanje pri kom je mješćane skupapozvao ugarski mladi hižni par Vaskó, pred petnaestimi ljeti, i nadalje bude istrajno, plodno i uspješno. Dost je ovoliko programov još i nabrajati, ali simo spade još jedan manje srični dogodjaj da u nedilju u noći svi Petrovišćani su složno punili pijeskom vriče i te pometale na krizni točka našega sela. Zavalj velike i nagle godine Pinka se je zdignula, a u nutarnjem dijelu sela jur grabe nisu mogle podžroknuti vodu. Interesantno je bilo viditi kako su se uz loparice, pod peljanjem načelnika, vas namoknutoga Mikloša Kohuta, našli mladi i stariji i kako su svi bili voljni zaustaviti poplavu u Striljica, na Dvorinovom mostu pri štaglju Vamuševih ali polag bivše kasarne. Ništ nam drugo ne ostaje nek zatvoriti ovu povidajku o slavi i poplavi ter nadalje moliti Boga da nam ne šalje već godinastu poruku!

-Timea Horvat-

U 186 naselja u hrvatske biračke popise registrirali su se birači, njih ukupno 11 571. U 127 mjesta ostvareni su zakonski uvjeti za postavljanje lista hrvatskih manjinskih kandidata i moguće utemeljenje hrvatskih manjinskih samouprava. Glasujemo 3. listopada.

Birač koji ima pravo glasa na hrvatskim manjinskim izborima, obaviješten je kada su izbori i gdje je izborna jedinica u kojoj može glasovati. U manjim naseljima to je jednostavno, ali u gradovima manjinska izborna jedinica ne mora biti istovjetna s onom gdje isti birač glasuje za kandidate mjesne samouprave. Pošto je utvrđeno da je u hrvatskome biračkom popisu, birač se potpisuje i dobiva glasački listić sa svim hrvatskim manjinskim kandidatima u danom naselju. Birač ima pravo na četiri glasa. Što to znači? Birač može dati glas i samo jednom kandidatu, ili samo dvojici, samo trojici, ali najviše četvorici kandidata... Minimalno treba dati glas barem jednom kandidatu, inače njegov glasački listić ne vrijedi. Glasački listić ne vrijedi i onda ako je birač iksirao na njemu više od četiri kandidata, dakle pet, šest i tako dalje, ili ako birač ne iksira nijednoga kandidata. Cilj manjinskih izbora, pa tako i hrvatskih manjinskih izbora, bio bi da se svi oni koji su u hrvatskim biračkim popisima i odazovu izborima i glasuju za hrvatske manjinske kandidate u svojim naseljima, dakle odu na glasovanje jer to bi bilo idealno i pokazalo političku zrelost Hrvata u Mađarskoj, koja će po svim dosadašnjim naznakama imati dalekosežne posljedice u odnosu zakonodavca prema rješavanju problema i sustava manjinskih izbora, a možda, kako naglašavaju manjinski političari, imati presudnu ulogu i kod samog sustava financiranja manjina... Izbori su pravovaljani ako se izaberu četiri kandidata i onda ako je svaki od kandidata dobio tek jedan glas, ali time se pokazuje slabi, veoma slabi legitimitet.

Savez Hrvata u Mađarskoj postavio je kandidate u 90 naselju, Društvo Gradiš-

ćanskih Hrvata u Ugarskoj u 21 naselju, Društvo Horvata kre Mure u 12 naselja, Zemaljsko društvo mađarsko-hrvatskog prijateljstva u dva naselja, a u po jednom naselju: Kulturna udruga Tanac, Aljmaška udruga narodnih plesača, Hrvatsko-mađarska kulturna udruga Andrije Dugonića, Društvo jurskih Hrvata i Hrvatsko-

mađarska kulturna udruga Svetog Ladislava.

Mjesni izbori, izbori za mjesne hrvatske samouprave jesu takozvani neposredni manjinski izbori, a biranje županijskih (područnih) i glavnogradske, te hrvatske državne samouprave odvija se posredno. Na izborima za županijske (područne) i glavnogradske, te hrvatsku državnu samoupravu biraju se kandidati s državnih, županijskih lista, a izborima mogu sudjelovati TEK izabrani elektori mjesnih hrvatskih samouprava. Dakle ono što je veoma važno, pravo glasa na tim izborima imaju tek elektori, oni elektori koji su izabrani u mjestu kao vijećnici hrvatskih samouprava na izborima 3. listopada. Izbori za županijske (područne) i glavnogradske, te hrvatsku državnu samoupravu bit će u siječnju 2011. godine. Po današnjim brojkama, dvije hrvatske udruge u Mađarskoj koje su postavile svoje kandidate na hrvatskim manjinskim izborima, u mjestima će proći prag od 10% ukupnih hrvatskih elektora izabranih na državnoj razini (zakonom propisani prag) ako bude utemeljeno 127 hrvatskih samouprava. To je Društvo Gradišćanskih Hrvata u Ugarskoj i Savez Hrvata u Mađarskoj. Obadvije udruge, po sadašnjem slovu zakona, mogu na svoje županijske, glavnogradske i državnu listu postaviti bilo kojeg izabranog elektora od njih 508 ako bude utemeljeno 127 hrvatskih manjinskih samouprava jer se po slovu zakona mandat osvojen pri mjesnim izborima ne veže uz udругu, nego uz elektora, što je po nekima svojevrsna pravna nedosljednost i otvara prostor nepotrebnoga politiziranja i nedorečenosti.

Branka Pavić Blažetin

ZAGREB – Plenarno zasjedanje Vijeća europskih biskupskih konferencija (CCEE) održava se Zagrebu od 30. rujna do 3. listopada 2010. godine.

Članovi su CCEE-a svi predsjednici biskupskih konferencija europskih zemalja.

Vijeće europskih biskupskih konferencija redovito zasjeda jednom godišnje.

Predsjednik je CCEE-a ostrogonsko-budimpeštanski nadbiskup kardinal Péter Erdő, a potpredsjednici su zagrebački nadbiskup kardinal Bozanić i nadbiskup Bordeauxa, kardinal Jean Pierre Ricard.

Izbori za mjesne hrvatske manjinske samouprave u 127 naselja

Kada i kako birati

Izbori za mjesne manjinske samouprave održat će se na isti dan s općim izborima za mjesne samouprave i načelnike – u nedjelju, 3. listopada, od 6 do 19 sati, ali na posebnim, samostalnim biračkim mjestima, a o datumu i adresi održavanja svi birači koji su na manjinskome biračkom popisu pravodobno dobili su obavijest. Glasovati dakle mogu samo oni koji su upisani u manjinski birački popis. Za glasovanje je potrebno ponijeti osobne dokumente za identifikaciju – staru osobnu iskaznicu (u obliku knjižice) u kojoj je upisano i stalno prebivalište, ili novu osobnu iskaznicu (u obliku kartice), ili putovnicu, ili vozačku iskaznicu, i iskaznicu o stalnom prebivalištu.

Na glasačkom listiću bit će imena svih kandidata, po ždrijebom odlučenom redosljedu. Budući da je smanjen broj vijećnika, od ove se godine bira četiri vijećnika. Pravovaljano se može glasovati najmanje na jednog ili više, ali najviše na četiri kandidata. Izabrat će se vijećnici s najvećim brojem glasova. Bude li isti broj glasova, osoba zastupnika odlučuje se ždrijebom.

birača. Pošto je u 127 naselja uspješno zaključeno postavljanje kandidata, u njima će biti održani izbori, a najvjerojatnije i utemeljene hrvatske manjinske samouprave. U odnosu na 2006. godinu, kada je osnovano 115, 2010. godine očekuje se osnivanje 12 više, ukupno 127 mjesnih hrvatskih samouprava.

Najviše hrvatskih samouprava birat će se u Baranji, kao i prije četiri godine, ali i osam više. Veći broj hrvatskih samouprava utemeljit će se i u Šomođu (četiri više nego 2006. g.), u Bačkoj (dvije više), u Željeznoj županiji (jedna više), a utemeljit će se i jedna u Tolni (Dombóvár) gdje naše samouprave dosada nije bilo.

Izbori za mjesne hrvatske manjinske samouprave po županijama: Baranja 41 naselje (2006. g. 33), ukupno 3264 registrirana birača, Bačka 15 naselja (13), 1568 registriranih birača, Šomođ 14 naselja (10), 1021 registrirani birač, Budimpešta 13 okruga (17), 692 registrirana birača, Zala 12 naselja (12), 983 registrirana birača, Željezna ž. 12 naselja (11), 1970 registriranih birača, Jursko-mošonsko-šopronska ž. 10 naselja (10), 1106 registriranih birača, Peštanska ž. 4 naselja (4),

za četveročlana vijeća. Tako je primjerice u malome gradišćanskom naselju Bizonji, u Jursko-mošonsko-šopronske županiji, gdje je u bojama Društva Gradišćanskih Hrvata u Ugarskoj krenulo najviše, čak 14, a u gradu Mosonmagyaróváru 11 kandidata. Zanimljivo će biti i u Pečuhu, mjestu gdje je krenuo i Mišo Hepp, aktualni predsjednik Hrvatske državne samouprave, gdje će se za četveročlano vijeće nadmetati čak 10 kandidata, od toga 6 u bojama Saveza Hrvata u Mađarskoj, a 4 u bojama Kulturne udruge Tanac. U Baji je prijavljeno 8 kandidata, i to u bojama Saveza Hrvata, a tu je na izborima krenuo i Joso Ostrogonac, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj član Skupštine HDS-a u aktualnom sazivu.

Iza tri romske i jedne njemačke udruge, Savez Hrvata u Mađarskoj sa 434 postavljena kandidata na mjesnim manjinskim izborima, peta je manjinska udruga u Mađarskoj po broju postavljenih kandidata. Dvije regionalne udruge, udruga pomurskih Hrvata (Društvo Horvata kre Mure) i udruga gradišćanskih Hrvata (Društvo Gradišćanskih Hrvata u Ugarskoj), svoje kandidate posta-

Hrvatske udruge i njihovi kandidati na predstojećim izborima za mjesne hrvatske samouprave:

Udruga	Naselje	Samostalni kandidati	Ukupno	Mogući broj izabranih	
Sveukupno	127	645	645	508	10%
1. Savez Hrvata u Mađarskoj	90	434	434	359	50,8
2. Društvo Gradišćanskih Hrvata u Ugarskoj	21	111	111	84	50,8
3. Društvo Horvata kre Mure	12	71	71	48	
4. Zemaljsko društvo mađarsko-hrvatskog prijateljstva (Kapošvar, Selurinc)	2	7	7	6	
5. Društvo jurskih Hrvata (Jura)	1	6	6	4	
6. Hrvatsko-mađarska kulturna udruga Svetog Ladislava (Stolni Biograd)	1	6	6	4	
7. Hrvatsko-mađarska kulturna udruga Andrije Dugonića (Segedin)	1	5	5	4	
8. Kulturna udruga Tanac (Pečuh)	4	4	4	4	
9. Aljmaška udruga narodnih plesača (Aljmaš)	1	1	1	1	

Kandidat koji nije dobio nijedan pravovaljani glas, ne može biti zastupnik. Mandat vijeća traje do dana sljedećih izbora za mjesne manjinske samouprave.

Nakon objave pravomoćnih službenih rezultata, popis manjinskih birača bez daljnjega bit će uništen. Ukoliko pojedina manjina utemelji zakonom određeni broj mjesnih manjinskih samouprava, u siječnju 2011. može utemeljiti područne (županijske) i državne manjinske samouprave.

Nekoliko podataka o izborima hrvatskih samouprava

Od 186 naselja u kojima je bilo upisanih na birački popis (sveukupno 11 571 registriranih), izbori za mjesne hrvatske manjinske samouprave raspisani su u 128 naselja, u kojima je sukladno zakonskim odredbama u popis manjinskih birača upisano najmanje 30

452 registrirana birača, Fejerska ž. 3 naselja (3), 253 registrirana birača, Čongradka I (1), 115 registriranih birača, Boršodsko-abaujsko-zemplenska ž. 1 naselje (1), 76 registriranih birača, Tolna I naselje (0), 42 registrirana birača. Broj prijavljenih kandidata po županijama: Baranja 205, Zala 71, Bačka 70, Šomođ 70, JMŠ 60, Budimpešta 57, Željezna ž. 56, Pešta 25, Fejerska ž. 16, Čongradka ž. 5, BAZ ž. 5, Tolnanska ž. 4.

Zanimljivosti i promjene u odnosu na 2006. godinu

U većini od 127 naselja, na izborima za hrvatske samouprave krenula su minimalna četiri kandidata, koliko se bira u vijeće mjesnih manjinskih samouprava, a u drugima 5, 6, 7 ili više kandidata. Međutim ima i nekoliko naselja u kojima velik broj prijavljenih kandidata nagovješćuje i neizvjesno nadmetanje

vele su samostalno. Osim toga još šest mjesnih udruge – budući da su kandidate postavile samo u jednom, ili u dva naselja (od 1 do najviše 7 kandidata) – koje su svoje kandidate postavile samostalno.

U odnosu na 2006. godinu, najveća je promjena da je Društvo Gradišćanskih Hrvata u Ugarskoj svoje kandidate postavilo samostalno. S druge strane Kulturna udruga Tanac i Zemaljsko društvo mađarsko-hrvatskog prijateljstva ove godine postavili su samo 4 odnosno 7 kandidata, a prije četiri godine imali su svoje kandidate u 8, odnosno 9 naselja, i to 37, odnosno 36.

Dodajmo da će pravo na postavljanje državne liste za izbor Hrvatske državne samouprave po zakonom određenim uvjetima ostvariti Savez Hrvata u Mađarskoj i Društvo Gradišćanskih Hrvata u Ugarskoj.

S. B.

SUBOTICA – Narodna književnost Hrvata u Podunavlju glavna je tema IX. dana Balinta Vujkova, koji će se održati od 27. do 29. listopada u Subotici, u organizaciji Hrvatske čitaonice. Organizacijski odbor donio je plan manifestacije koji sadrži nekoliko većih programa. Program «Narodna književnost u školi» okupit će djecu u Velikoj vijećnici Gradske kuće u srijedu, 27. listopada. Za tu prigodu organizator raspisuje likovni natječaj za školsku djecu «Zmaj iz pripovitke dide mog», a najbolji radovi bit će izloženi i nagrađeni u okviru programa za djecu. I ove godine, iako uza znatno umanjena sredstva, priprema se i knjiga iz opusa Balinta Vujkova koja će biti predstavljena djeci. Stručno-znanstveni skup okupit će i ove godine poznate stručnjake iz književno-jezičnog područja iz nekoliko država, koji će rasvijetliti narodnu književnost Hrvata u Podunavlju. Nagrada «Balint Vujkov Dida» za životno djelo na području književnosti ove će godine biti dodijeljena izuzetnoj znanstvenici i književnici dr. sc. Jasni Melvinger iz Petrovaradina, a bit će joj uručena tijekom programa multimedijalne večeri, u petak, 29. listopada. Programu sudjeluje i mr. sc. Stjepan Blažetin iz Pečuha.

BATA – Mađarsko društvo za čitanje i Gradska knjižnica Béle Hamvasa zajednički priređuju četvrtu Državnu konferenciju o narodnim bajkama, koja se održava 1. i 2. listopada, s početkom u 10 sati, u Središtu za priredbe (Bata, Trg Sv. Stjepana 12). Dan 2. listopada se slavi kao Dan narodnih bajki. Među mnogobrojnim sadržajima dvodnevni događanja našao se i niz hrvatskoga karaktera zahvaljujući i predsjednici Hrvatske samouprave grada Bate Marijini Kovač, profesionalnoj kazivačici narodnih bajki na hrvatskom i mađarskom jeziku. Teme predavanja spomenute konferencije su o odnosima narodnih bajki, obitelji i čitanja, a među inima predavanje s naslovom Božanstva u krošnji održat će etnograf Đuro Franković. Etnograf Ernő Eperjessy imat će predavanje naslova Narodne priče iz Órtílosa, Marijana Kovač pričat će priče na dva jezika; hrvatskom i mađarskom, a u sklopu dvodnevni događanja bit će i drugih hrvatskih sadržaja, kao što je nastup Pjevačkoga zbora Jorgovan iz Erčina, hrvatska plesačica uz KUD Zorica iz Erčina i Orkestar Zora iz Tukulje te druženje uz hrvatsku glazbu. Opširnije na www.hbvk.hu.

PETROVO SELO – Na trgadbenu povorku se pripremaju selčani 10. oktobra, u nedilju. U subotu će još Igrokazačko društvo pozvati na trgadbenu feštu u mjesni kulturni dom, a drugi dan u 15 uri se gane veseli i šalni šereg da na ulica Pinčene doline skupa s domaćini proslavu vinski svetak.

Keresturski dani već u novoj športskoj dvorani

Prisjećanje na Nikolu Zrinskog, dodjela Stipendije „Prof. dr. Karlo Gadanji“, imenovanje novih Zrinskih kadeta, svečana predaja obnovljenog obrazovnog središta s novom športskom dvoranom, kulturni i športski programi, Gastronomski festival „Puna zdela“, koncert Žige i bandista te niz drugih sadržaja bogatio je program Keresturskih dana priređenih 24. 26. rujna. Petnaesti put su priređeni Keresturski dani koji obuhvaćaju niz zanimljivosti od povijesnih do zabavnih sadržaja, s nizom sudionika od djelatnika odgojno-obrazovnih ustanova, preko samouprava do članova civilnih organizacija. Sjaj Keresturskih dana ni nakon toliko godina nije se smanjio, i ove je godine priređena prekrasna spomen-priredba Nikoli Zrinskom, ali ovaj put najveći događaj bio je svečana predaja obnovljenog osnovnoobrazovnog središta i športske dvorane. Danima se pridružio i Gastronomski festival «Puna zdela», koji se ostvaruje potporom Europske Unije, preko programa prekogranične suradnje IPA.

Spomen-svečanost u čast Nikoli Zrinskom

Osnovnoobrazovno središte «Nikola Zrinski» u Keresturu od 1991. godine obilježava dan Zrinskog. Kult Zrinskih počeo se razvijati u okviru te ustanove. Danas je već Kerestur član udruge „Kulturoloških susreta Novoga Zrina“, u okviru kojeg sudjeluje u raznim manifestacijama vezanim za obitelji Zrinskih. U mjestu je utemeljeno Društvo „Zrinski kadeti“ koje čuva tradiciju, istražuje i obilježava spomen na obitelji Zrinskih. Na ovogodišnjemu prigodnom programu govorilo se o životnom putu velikana, citirano je iz njegova djela «Opsada Sigeta», a najsvečaniji trenuci pripali su prvašima, koji su pred spomenikom i zastavom škole prisegnuli i obećali da će učiti i ponašati se dostojno imenu Nikole Zrinskog. Pred poprsjem učenici škole, predstavnici mjesnih ustanova, samouprava te prijateljskih naselja Kotoribe i Draškoveca položili su vijence. Svake je godine pozvan neki bivši učenik keresturske škole koji se prisjeća školskih dana u Keresturu i svojim osobnim životom dokazuje vrijednost učenja. Ovaj put je došla Gabriela Snopek, koja je diplomirala na Tehničkom fakultetu u Budimpešti, no najviše je ponosna na svoju športsku karijeru, petnaest je godina bila u mađarskoj mačevalačkoj reprezentaciji. Ona je istakla da nije važno je li čovjek uči u seoskoj ili gradskoj školi, nego je važnije da odraste u pravoj zajednici, a keresturska je škola uvijek bila takva.

Dan Nikole Zrinskog nije svečanost samo za keresturske školarce, nego i za druge hrvatske pomurske škole, naime njihovi su učenici pozvani na natjecanje iz krasopisa i memoriziranja njemačkih, engleskih i hrvatskih riječi te sudjeluju u biciklističkoj ruti s postajama i zadaćama o poznavanju povijesti obitelji Zrinskih. Učenici su imali i prethodni zadatak, pisati pismo u ime Nikole Zrinskog, i pismo ovjeriti svojim pečatom, tj. izraditi pečat Nikole Zrinskog. Iz radova je uređena izložba na hodniku ustanove. Radove su ocijenili vjeroučiteljica Jelena Žovar, učiteljica Beata Herman i župnik Robert Pogar. Lenard Varhelji najuspješnije se snalazio u ulozi povijesnoga lika toga vremena, pa tako osvojio prvo mjesto, drugo mjesto pripalo je Péteru Szabóu, a treće Benceu Kővágóu.

Šesti put su dodijeljene Stipendije „Prof. dr. Karlo Gadanji“.

Nekadašnji Keresturac, prof. dr. Karlo Gadanji, predsjednik-ректор Sveučilišta zapadne Mađarske u Sambotelu, 2005/2006. školske godine utemeljio je stipendiju za četiri najbolja učenika keresturske škole, te nagradu za istaknutu učiteljicu. Otada su svake godine nagrađeni učenici i jedna učiteljica s priznanjem i novčanom nagradom. Stipendija se dodjeljuje na temelju odličnog učenja i uzornog vladanja, a nagrada za učiteljicu prema aktivnom sudjelovanju u školskim i inim programima.

Stipendisti „Prof. dr. Karlo Gadanji“ 2010/2011. školske godine jesu: Fanni Szabo (5. razred), Kitti Schevelik (5. razred),

Prisega prvša

Merylin Tomasi (6. razred), Kristof Molnar (7. razred), nagradu za učitelje primila je Judit Molnar. Ona odlično obavlja svoj rad u ustanovi, utemeljila je glazbeni sastav za sviranje na zvonima, koji je jedinstven u cijeloj državi, a postala je i stručna voditeljica Ženskoga pjevačkog zbora „Ružmarin“.

Nova športska dvorana od 990 četvornih metara

Premda su djeca već potkraj kolovoza preuzela golemu športsku dvoranu i u njoj se odvija pravi športski život, tu velebnu investiciju trebalo je otvoriti, svečano predati i posvetiti. Dvadesetogodišnji san konačno se ostvario, možda još bolje nego što je bilo zamišljeno, naime osim izgradnje športske dvorane, obnovljeni su i dom kulture, škola i dječji vrtić. Radi se o ulaganju vrijednog 500 milijuna forinti, čime su Keresturci dobili prave uvjete školovanja u XXI. stoljeću, za kulturne i športske sadržaje. Na svečanu predaju novoga zdanja stiglo je mnoštvo uzvanika i mještana. Njih je pozdravio načelnik sela Kerestura Lajoš Pavlic, među njima dr. Istvána Újhelyia, dopredsjednika Mađarskog parlamenta, dr. Karla Gadanjija, rektora, Istvána Göndöra, parlamentarnog zastupnika, Mišu Heppa, predsjednika Hrvatske državne samouprave, predstavnike raznih naselja s obje strane Mure, inženjere i izvođače radova

i svakoga tko je pomogao da se san Keresturaca ostvari. Dopredsjednik Parlamenta pozdravio je djelovanje mjesne samouprave, koja je vjerovala da će uspjeti ostvariti športsku dvoranu i to je i učinila. Prema njegovu mišljenju na taj način treba dalje djelovati, iskoristiti sve mogućnosti napretka seoskog područja. Hrvatsko-mađarsku vrpcu simbolično su prerezali dopredsjednik parlamenta, prof. Gadanji i načelnik Pavlic s pomoću polaznika vrtića i učenika. Robert Pogar, mjesni župnik, posvetio je dvoranu, a članice pjevačkoga zbora otpjevale pjesmu zahvalnicu ljudima koji su pomogli da se športska dvorana izgradi. Načelnik je uručio priznanja osobama koje su svojom djelatnošću pridonijele da se ostvari to veliko ulaganje u selu. Na kraju svečanoga programa školarci su izveli šaljive gimnastičke vježbe, a uzvanici su se trebali uključiti s kolutom naprijed u kravatama. Povodom svečane predaje u domu kulture uređena je izložba «Kerestur 2010».

Novi članovi Zrinskih kadeta

Upravo prije godinu dana u Keresturu je utemeljeno Društvo «Zrinski kadeti». Na lanjskim Keresturskim danima prisegnula su sedmorica, a ovaj put su to učinila dvojica, te jedan bubnjar. Zrinski kadeti sudjeluju na najvećim svečanostima u naselju, a često

nastupaju i na priredbama u Hrvatskoj i Mađarskoj vezanih uz obitelj Zrinskih. Ovaj put su Petar Sabo i Gabor Balog oprali ruke u vodi rijeke Mure i Zrinskoga zdenca, držali ruku iznad svijeeće da bi se simbolično očistili i ojačali te tako preuzeli sablju. Danijel Jugović prisegnuo je da će biti odgovoran bubnjar Zrinskih kadeta. U ceremonijalu su pomogli Snježana Matoš, vitez međunarodne kulture, Judit Törner, kadet mađarske kulture, dr. Karlo Gadanji, vitez mađarske kulture, Ferenc Papp, potpukovnik Domobranske vojne akademije i Karlo Kővágó, zapovjednik Zrinskih kadeta.

Gastronomija, kulturni programi, zabava

Keresturski dani uz prekrasne svečane programe nudili su i obilje zabave. Za ljubitelje nogometa priređen je kup između momčadi pojedinih ulica, za ribiče natjecanje, u kulturnom su programu nastupili polaznici dječjeg vrtića, osnovne škole, puhači iz Sumartona, plesna skupina KUD-a Sumarton, plesači iz Belezne, Kaniže i drugih mjesta, a najviše posjetitelja stiglo je na koncert Žige i bandista. Pod šatorima, dok je kiša lijevala, žene su pripremale ukusna jela od kukuruznoga brašna, žgance, kalamperčice, krpice, kukuruznu pogaču.

Beta

Rezanje vrpce nove športske dvorane

Stipendisti «Prof. dr. Karlo Gadanji»

Novi kadeti

HRVATSKI ŽIDAN – Na spomin-dan Ivana Muškovića poziva Hrvatsko katoličansko omladinsko vjersko i kulturno društvo Hrvatskoga Židana 9. oktobra, u subotu, s početkom od 14 uri, kad je svečani prijem gostov na mjesnom farofu. U 15 uri se služi maša zadušnica s borištovskim muškim zborom i farnikom. U okviru svete maše će se blagoslavljeti nova narodna nošnja jačkarnoga zbora Peruška Marija ter će se potom polagati vijenac na grobu pjesnika i književnika Gradišćanskih Hrvatov ki je bio dušobrižnik u dotičnom selu i čije zadnje riči „Ki je zgubio vjeru on je zgubio sve“ i spomen-ploča čuva na stijeni židanske crikve. O Ivanu Muškoviću, prilikom 80. obljetnice njegove smrti, o njegovom životu i djelatnošću će u kulturnom domu od 17 uri predavanje držati profesorica hrvatskoga jezika i književnosti, Matilda Böles, a u prigodnom programu nastupaju sva mjesna kulturno-umjetnička društva.

Spomin-ploča u židanskoj crikvi

KISEG – Prošloga vikenda, u okviru kiseške trgadbe, je odabrana nova vinska kraljica, tim se je Židanka Monika Kolnhofner oslobodila od brojnih obavezov ke su pratile ovu titulu. Naša Gradišćanka čez jedno ljeto je nastupala kot najlipša poslanica varoša Kisege, diozimala na brojni putovanji gradskoga izaslanstva, otvorila i sambotelski Hrvatski bal i na mnogi mjesti je reklamirala kvalitetno kiseško vino.

BIZONJA – Bizonjsko hrvatsko društvo ljetos svečuje 20. obljetnicu utemeljenja, kako smo doznali, jur s novom predsjednicom Klauđijom Šmatović. Donedavna predsjednica Tilda Kőrösi se je otpovidala funkcije pokidob je odlukom mjesne samouprave na početku ovoga ljeta otpušćena s posla, znači nije već peljačica kulturnoga doma. Nova predsjednica Društva je i zastupnica u mjesnoj Hrvatskoj manjinskoj samoupravi ter učiteljica hrvatskoga jezika u Dvojezičnoj školi Bizonje. S novom peljačicom, ufajmo se, bizonjski aktivisti će dostati i novi polet.

Znova u školskoj klupi

Gradišće s 461 učenicom u hrvatskoj nastavi

U Gradišću u devet odgojno-obrazovni institucija se moremo najti s nastavom hrvatskoga jezika, med njimi tri škole raspolazu dvojezičnimi razredi.

Kad školska direktorica Agica Sárközi pogleda jedno djelo, to je jur velika pomoć

Divičice petroviskoga 3. razreda pri jačenju

U pogledu broja hrvatskih učenika je najveća koljnofska Dvojezična škola „Mihovil Naković“, s 113 školaru, u koj je za svako dite obavezna učnja hrvatskoga jezika. Dojduće ljeto će dica prvoga dvojezičnoga razreda stupiti u gornji, 5. razred. Po riči školske direktorice Agice Sárközi, u prvom razredu ljetos imaju 16 dice, dokle će 8. razred završiti 15 učenika. Od jeseni imaju novu učiteljicu za tjelesni i likovni odgoj, drugačije sastav učiteljskoga zbora nije se minjao. Lani su se mjesne (ugarske) učiteljice uz pomoć Mire Palčić, umirovljene pedagoginje iz Hrvatske, pripravile na hrvatski jezični ispit, ke će te studije nastaviti od januara dojdućega ljeta. Krajem ovoga miseca svi učitelji iz Koljnofa putuju na stručno usavršavanje u partnersku školu Buševec. Pohod škole, hospitacije, metodičko usavršavanje i pogledanje tamburaškoga festivala sve im je to na dvodnevnom programu. U razgovoru s koljnofskom peljačicom smo doznali još da u šopronskoj Gimnaziji „István Széchenyi“ od ovoga školskoga ljeta se gane fakultacija hrvatskoga jezika (tajedno tri ure) pod peljanjem Katice Mohoš, ka jur dvi ljeti dugo

drži i otpodnevno zanimanje, kružok za uglavnom koljnofske gimnazijalce.

Po veličini škole i broju školarov na drugom mjesto stoji Dvojezična škola Bizonje s dugoljetnom direktoricom Elzom Hidaši. Po nje informaciji, u školi se trenutačno uči 83 dice, med njimi u 1. razredu imaju devet učenika, dokle u 8. razredu samo šest učenika. Sad je jur treći razred počeo ljeto s dvojezičnim modelom, u ti razredi podučava Marija Nadj, a Klauđija Šmatović je u medjuvrimenu završila svoj studij za hrvatsku školnikovicu u Baji, ona je dobila tako podučavanje u 3. i 4. razredu ter u tamburaškoj djelaonici se oduševljeno bavi s najavljeniki. Ana Singer i Renata Novak su odgovorne za hrvatsko podučavanje u gornji razredi. U ljeti je bila ogromna obnova u školskoj zgradi s minjanjem vrata, ugradnjom lifta za pačenu dicu u gibanju. Stroški od kih 43 milijun forintov su isplaćeni iz naticanja Europske Unije, na ko se je javila seoska samouprava. Kraj same obnove se običuje na kraj decembra. Dvojezična škola u Bizonji je od 2006. ljeta spojena s čuvarnicom, čija stručna peljačica od 1. septembra je znova Judit Borš-

Nastup židanske dice prilikom domačega svečevanja

I ovoga školskoga ljeta je predviđeno gradišćansko jezično naticanje, kot i Nakovićevo naticanje u lipom govoru

Rabel. Trenutačno su mališani čuvarnice smješćeni u kulturnom domu, dokle u zgradi čuvarnice teče ogromna obnova. Petroviska dvojezična škola s 80 školarov je ovo ljeto začela specijalno pokidob čuvarnica s 36 dice se je priključila većoj odgojno-obrazovnoj ustanovi pod stručnim peljanjem Žužane Milišić-Hooš. Momentalno u tri zgrada teče odgoj i nastava, a sve to administrativno, a u školi i stručno pripada dosadašnjoj peljačici Editi Horvat-Pauković, ka je na pet ljet jur u drugom ciklusu izabrana za funkciju direktorice. Krajem ovoga školskoga ljeta će izajti prvi dvojezični razred s 11 učenikov iz škole, a po sadašnjoj informaciji, nijedan školar ne namjerava nastaviti hrvatsku učnju u Pečuhu ali u Budimpešti.

Kemljansku školu pohađa u Gradišću najveć dice (215); 108 dice se uči u donjji, a 107 u gornji razredi. Nažalost, iz toga velikoga broja samo manji dio je upisan na hrvatsku nastavu, i to točno 66 dice. U prvom razredu imaju 21 školaru i pet dice ki su spasili hrvatsku nastavu. U 8. razredu 28 osob će zbogomdati na kraju školskoga ljeta ovoj ustanovi, a med njimi su samo desetimi školaru s hrvatskim znanjem. Školska zaklada je na početku ljeta isplatila sve stroške

Hrvatske pedagoginje sa sjevera. Sprava: Eržika Pormüller iz Kemlje, Renata Novak iz Bizonje i Lidija Hoffman takaj iz kemljanske škole

školarice Patricie Grundtner, ka je uspješno položila hrvatski jezični ispit, što je veliki rezultat u školskoj povijesti. Eržika Pormüller u mirovini još daje hrvatske ure, a mlada angažirana pedagoginja hrvatskoga jezika Lidija Hoffman od novoga školskoga ljeta, tajedno jednoč, drži hrvatsku uru i za pedagoge, a roditelji se isto tako moru priključiti jezičnom tečaju. Kako je rekla školska direktorica Júlia Andirkó-Nagy, na kraju minuloga školskoga ljeta dobili su stručnu kontrolu, u koj je ispalo da roditeljske dozvole za nastavu hrvatskoga jezika nisu dobro bile napisane (za ke nigdir, u nikakovom zakonu ne postoji točan opis), i zavolj toga od samouprave očekuju da sve do 2004. ljeta najzad plaćaju svotu normative, kih 34 milijun forintov. Kemljanci apeliraju na to da su najavljena dica diozimala na hrvatskoj nastavi i jur su dali i svoju žalbu nadležnim uredom. Ako to ne bude dovoljno, školska direktorica je rekla, projt će i na sud zbog ove nepravde.

U Gornjem Četaru je došlo do minjbe funkcije školske direktorice jer je dugoljetna Magda Horvat-Nemet položila ovu funkciju ter je od skupnih održavateljev (samoupravov Narde, Gornjega Četara, Hrvatskih Šic, Keresteša, Pornove) do 15. augustuša 2011. ljeta imenovana za školsku peljačicu Vera Szeglety. Dotičnu ustanovu pohađa 131 učenik i med njimi samo tridesetpetimi se uču po hrvatski, ostali su na nastavi nimškoga jezika. U učiteljskom zboru je zaposleno 15 pedagogov. U 1. razredu je škola primila 16 školarov i samo jedno dite je upisano na hrvatski. U 8. razredu 20 dice imaju i šest hrvatskih učenikov. U ljeti su se u zgradi zgotavljali najosnovnije i neophodne obnove, uglavnom isfarbanje prostorij.

U Horpaču 141 učenik je započeo novo školsko ljeto, med njimi su četrnaestimi u gornji, a jedanaestimi u donjji razredi na hrvatskoj nastavi. Kako i u minuli ljeti, tako i sad od 1. do 4. razreda hrvatski podučava Undanka Eržika Pajrić, a od 5. do 8. razreda

Židanka Jadranka Tot. Po nje riči, u 1. razredu sve skupa 20 dice je, a nek dvama su za hrvatsku učnju, dokle u 8. razredu 18 učenikov će se oprostiti od ove škole, četirmi i od hrvatskoga jezika.

U Hrvatskom Židanu od 1. do 4. razreda broju 21 učenika, po tom mora biti i mali broj hrvatskih školarov. U 1. razredu dvama, u drugom takaj dvama, u 3. razredu petimi, a u 4. razredu četirmi se uču po hrvatski kod Marice Sabo.

U gornji razredi u Osnovnoj školi Bersek u Kisegu desetimi su hrvatski učeniki, nje takaj podučava židanska peljačica škole. Ona je ljeta dugo vježbala i hrvatske gost-učenike u kiseškoj Dopunskoj školi, kako se čuje, u otpodnevnoj jezičnoj djelaonici tajedno četire ure, nije još riješeno gdo će držati od ove jeseni. Iz porodiljskoga dopusta se je vratila u sambotelsku Osnovnu školu „Mihály Váci”,

Tri talentirane pjevačice iz Gornjega Četara

Tünde Huber ka je prikzela od dosadašnje učiteljice hrvatskoga jezika Gyöngyike Kapitár-Milišić, 21 hrvatskoga učenika. Ovo školsko ljeto će izajti iz ove ustanove prvi 8. razred s hrvatskimi školaru. Dvime će školu zgotoviti kim će zajti u svidodžbu da su se krez osam ljet učile po hrvatski, u 1. razredu, nažalost, nije upisano nijedno dite na hrvatski.

-Tiho-

Učenice hrvatskoga jezika u sambotelskoj Osnovnoj školi „Mihály Váci”

SEVEN STATIONS u galeriji Zikkurat

U nedjelju, 19. rujna, u Galeriji Zikkurat Nacionalnog kazališta u Budimpešti otvorena je izložba Predraga Todorovića pod naslovom SEVEN STATIONS.

Brojnu publiku činilo je nekoliko istaknutih predstavnika mađarske likovne scene, članovi diplomatskoga zbora, hrvatske zajednice i mađarskih ljubitelja umjetnosti.

Oкупljene su pozdravili glavni ravnatelj kazališta Róbert Alföldi, koji je bio poticatelj izložbe, i veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti mr. sc. Ivan Bandić. Róbert Alföldi istaknuo je kako ga je kod Todorovića očaralo da je on, za razliku od mnogih današnjih „trendovskih“ umjetnika, koji oko sebe dižu veliku galamu, vrlo tih autor, ali su zato njegova djela „glasna“.

Veleposlanik Ivan Bandić osvrnuo se na već uspostavljene kulturne veze između Republike Hrvatske i Republike Mađarske, kao dio odlične suradnje na svim područjima, pozdravio je ovaj uspješni spoj kazališta i likovne umjetnosti, te obećao potporu Veleposlanstva i budućim zajedničkim projektima.

Todorović se predstavio s 38 radova u kojima je crtež formalno-likovna dominantna.

Svi su crteži vibratnog i vrtložastog

ustroja, uglavnom crne i bijele materije, rađeni različitim likovnim postupcima i tehnikama, od crtanja s markerima i tušem do grebanja i urezivanja u vosak i asfalt. Izvedeni su na različitim podlogama, ali i na objektima i predmetima iz svakodnevice (nož, lula, novac, kruh, zastava, raspelo itd.).

Kako kaže Predrag Todorović, „Neke sam radove izveo posebno za ovaj galerijski prostor, koji je tematski odredio i sam naziv izložbe *SEVEN STATIONS* (sedam stanica). Zigurat je, simbolički, mjesto susreta ljudskog i bezvremenog božanskoga.

Galerija *Zikkurat* ima sedam prostora na sedam razina, što nije slučajno. Namjera mi je bila provesti ovu simboliku *moćnog* uspona u ljudskom životu od primarne *materijalne* razine, preko (2.) *emocionalne*, (3.) *racionalne*, (4.) *intuitivne*, (5.) *duhovne* i (6.) *volje, pa sve do sedme razine vječnog života*, u igru i suživot s radovima.

U tom smislu radovi nisu isključivo artikulirani po valeru (odsjev boje) ni vizualnoj težini i gustoći u odnosu na spiralno kretanje u prostoru. Ne treba ih shvatiti ni kao ilustracije ovih razina, tj. svjetonazora. Prostor galerije, formalno i značenski, dio je izložbe, element jednako podređen cjelini kao i svi radovi koji sudjeluju na izložbi.

U najširem smislu moguće je da je Svemir doista vječan i da je sve u njemu načinjeno od kovitlaca dviju tvari žive i nežive. Ova autorska autosugestija ne želi biti masovna sugestija. U tom smislu ni izložba, kao cjelina, ne želi biti podređena tom cilju, nego želi postati još jedno otvoreno mjesto susreta *poznatog i nepoznatog* za novi doživljaj.”

Izložba je otvorena do 26. studenoga 2010.

- hg -

PEČUH – Nakon Ljubljane i pečuška publika može posjetiti izložbu Suvremeno hrvatsko kiparstvo budući da će se 5. listopada, u utorak, s početkom u 17 sati, u pečuškom izložbenom prostoru Cella Septichora upriličiti svečano otvorenje. Organizatori su izložbe Ministarstvo kulture Republike Hrvatske i Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu, a ostvarena je u sklopu programa Pečuh – europska prijestolnica kulture 2010.

U odabiru kustosice Jasminke Poklečki Stošić izložbu čine djela kipara pretežito srednjeg naraštaja: Petar Barišić, Marina Bauer, Peruško Bogdanić, Slavomir Drinković, Vladimir Gašparić Gapa, Kažimir Hraste, Ljubo de Karina, Alem Korkut, Kuzma Kovačić, Siniša Majkus, Božica Matasić, Damir Mataušić, Matko Mijić, Dalibor Stošić i Mirko Zrinščak, te radovi dvoje umjetnika starijeg naraštaja izrazite živahnosti i kreativne slobode, Ivana Kožarića i Marije Ujević-Galetović. Riječ je redom o umjetnicima izvornog i snažnog izraza određenog u hrvatskoj kiparskoj tradiciji. U svojim su radovima oni zadržali izvorno i jezgrovito podsjećanje na vlastite zavičaje, ali su pritom usvojili i bogato hrvatsko i europsko umjetničko nasljeđe. Jednako tako svi navedeni umjetnici prepoznatljive su osobnosti u aktualnom trenutku hrvatskoga kiparstva. Prva izložba u nizu otvorena je početkom svibnja 2009. godine u Beču, potom u Berlinu, slijedili su Bratislava, Zagreb, Trst i Ljubljana.

Na izložbi zastupljeni autori posjeduju bogate umjetničke biografije: tijekom svojih karijera više puta su izlagali ne samo u prestižnim hrvatskim muzejima i galerijama nego i u inozemstvu, a djela im se nalaze u hrvatskim i inozemnim muzejima i privatnim zbirkama. Izložba je otvorena za javnost do 31. listopada, utorak četvrtak od 10 do 17.30, petak–nedjelja od 10 do 19.30.

Trenutak za pjesme

Zvonimir Mrkonjić

Živio sam, ptica suncem odapeta,
prijekim poučcima bodrile me smije,
brzog kao odah odgođenog svijeta
odakle se sreća izvan sebe smije.

Smislio sam dvije-tri republike zraka,
u prevratu sjena svoje pravo ime;
i suviše lakog taštog kretnji znaka,
vjetrovi zeleni nebu pisali me.

Ljubio sam brže do izmaka stiha,
srokovima šiban bezbrojnog rođenja,
disao široko vrskom poistiha;

prekasno – da padnem prije svoje sjene,
videć gdje se oštri cijeli narod stijenja,
živio sam jedva jednu vječnost pjene.

Ego et alter ego Franje Molnara

U organizaciji Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, 3. rujna u prostorijama Muzeja Dóm, u sklopu programa Pečuh europska prijestolnica kulture, otvorena je izložba akademskog slikara Franje Molnara iz Orahovice pod naslovom Ego et alter ego. Izložbu je otvorila generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov u nazočnosti autora Franje Molnara, a Molnarev je rad ocijenio ukratko i Daniel Zec, kustos osječke Galerije likovnih umjetnosti. Otvaranju su nazočili, među brojnim gostima, i pečuški biskup Mihály Mayer i generalni vikar Balázs Garadnay, predsjednik Matice hrvatske Ogranak Orahovica, te predsjednik Skupštine HDS-a Mišo Hepp.

Dvočlan što ga sam umjetnik identificira kao „umjetnost i zanat”, označujući ga i kao svoj *ego* i *alter ego*, znakovit je za Franju Molnara: dva su potpuno različita, dijametralno oprečna likovna koncepta koje u svom stvaranju još od samih početaka sve do danas, u svojoj slikarskoj zrelosti, neprekinuto primjenjuje ovaj umjetnik. Jedan predstavljaju realistični portreti, a drugi slike u kojima napušta predmetnost ili pronalazi ravnotežu na granici figuralne prepoznatljivosti. Ta povezana umjetnost figuracije i apstrakcije očituje se kao raspon između stvarnosti i duhovnosti, individualnog i idealnog, odraza i izraza, onoga što govori oku i onoga što se spoznaje „iznutra” – kao dvojakost mikrokozmičke reprodukcije pojavno-stvarnog i spoznaje makrokozmičke biti misli su Daniela Zeca, kustosa osječke Galerije likovnih umjetnosti.

Molnarove apstraktne kompozicije, prikazane pečuškom izložbom nastale su između 2008. i 2010. godine. Do njih dolazi postupno, postojanim slikarskim istraživanjem – u odnosu na prijašnje radove, autor nam se predstavlja novim i drukčijim slikarskim konceptom, no istovremeno zadržava stilske elemente prijašnjih faza te ostaje posve dosljedan specifičnoj morfologiji slike građene snažnom dinamikom likovnih izražajnih sredstava kaže Daniel Zec dodajući: Kao izvrstan portretist, Franjo Molnar predstavlja *alter ego* Molnaru kojeg prepoznajemo po platnima s dinamičnim i ekspresivnim kompozicijama izvan svijeta figura. No površan uvid u Molnarovu umjetnost potiče u osnovi pogrešno pitanje o „pravom ja“ u Molnarovu dvojnem slikarskom izričaju. Nastojanje da

svaka slika ima svoju osobnost kao što je posjeduju portreti – osobnost kojom promatraju promatrača, odaje dva autorstva u jednom slikaru „totalnog portreta”. Shvatimo li Molnarove ekspresije kao unutarnje auto-portrete, otkrit ćemo vezu između dva njegova dijametralno suprotna slikarska koncepta.

Franjo Molnar rođen je 1952. godine u Bankovcima, nedaleko od Orahovice, u Slavoniji. U ranom djetinjstvu često se seli s obitelji, tako 1964. dospijeva u Hreljin, u Hrvatsko primorje, gdje završava osnovnu školu. Nakon toga nastanjuje se u Rijeci, gdje

završava Pedagošku gimnaziju. U to vrijeme počinje odlaziti u riječki Circolo Italiano di cultura na slikarske tečajeve kod akademskog slikara Romola Venuccia. To čini i tijekom prve godine studiranja na likovnom odsjeku riječke Pedagoške akademije, koju upisuje 1971. Nakon završena dva semestra upisuje studij slikarstva na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu, gdje diplomira 1977. u klasi profesora Šime Perića. Uz studij slikarstva na trećoj, četvrtoj i petoj godini fakultativno pohađa i studij grafike kod profesora Frane Para. Nakon diplomiranja slikarstva upisuje poslijediplomski studij grafike kod profesora Alberta Kinerta, koji je završio 1979. godine. Nakon završenih studija u Zagrebu, vraća se u Rijeku, gdje je kraće vrijeme radio kao grafički i tehnički urednik u tiskari tipograf na Sušaku, a nakon toga i u Narodnom kazalištu „Ivan pl. Zajc” u Rijeci na scenografskim poslovima. Ostalo vrijeme sve do danas u statusu je slobodnog umjetnika. Od završetka studija pa do danas, osim slikarstvom i grafikom, bavi se kiparstvom, tako da dosada ima nekoliko ostvarenih spomeničkih obilježja u Hrvatskoj i Češkoj. Dugo se godina bavi restauratorskom djelatnošću, od čega najčešće i egzistira. Zbog ratnih okolnosti ranih devedesetih godina vraća se iz Rijeke u Slavoniju i danas kao samostalni umjetnik živi i radi u Orahovici. Član je HDLU Rijeka, HDLU Zagreb i HZSU u Zagrebu.

Branka Pavić Blažetin

Bogatstvo...

Bizonjske tamburašice

Prstovet prvih cvjetova

U Rešetarima će se 2–3. listopada održati XIII. Rešeterački susret pjesnika i predstavljanje Zbornika pjesama hrvatskih pjesnika iz iseljeničtva, članova Književno-likovnog društva „Rešetari“ i afirmiranih pjesnika iz Hrvatske pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske. U organizaciji Matice hrvatske Ogranak Pečuh, još koncem ožujka u Hrvatskome klubu Augusta Šenoe održana je književna tribina na kojoj su predstavljene dvije najnovije antologije u izdanju KLD Rešetari koje već niz godina surađuje s Maticom hrvatskom Ogranak Pečuh. Tribinu je vodio Stjepan Blažetin, predsjednik Matice hrvatske Ogranak Pečuh, a sudjelovali su joj: Ivan De Villa, urednik i predsjednik KLD Rešetari, Ivan Slišurić, književnik, te Lujo Medvidović, književnik.

Kulturno-likovno društvo «Rešetari» od 1998. redovito raspisuje pjesnički natječaj za članove udruge te za autore iz hrvatskog iseljeničtva. Na natječaj se javljaju hrvatski pjesnici iz cijeloga svijeta, od Australije preko Norveške, Kanade, Italije, Mađarske do Austrije, Slovačke i Srbije, te, naravno, iz Hrvatske. Pod okriljem KLD «Rešetari» lani su objelodanjena dva zbornika. **Slovom i snom** naslov je zbornika koji donosi izbor iz pristiglih radova na raspisani natječaj za 2009–2010. g. U njemu se nalaze pjesme od 134 autora u izboru Stjepana Blažetina, Ivana Slišurića i Đure Vidmarovića. U zbornik je ušao jedan hrvatski pjesnik iz Mađarske, **Joška Vlašić Manglin**.

Prstovet prvih cvjetova naslov je drugoga zbornika kojom KLD Rešetari čini ponovno nešto novo, naime u toj su knjizi svoje mjesto dobili dječji pjesnici iz Rešetara i hrvatskog iseljeničtva. U zborniku se nalaze pjesme 44 mlada autora, među njima i devetorice učenika iz Pečuha. Tako su se naši mladi pjesnici – koji su zavrijedili da ih spomenemo poimence: **Amina Aliustić, Vanda Bardoš, Danijel Blažetin, Vjekoslav Blažetin, Tomica Czibolya, Marko Kitonjić, Perica Balaž, Alexandra Sindelić i Zoran Živković** – našli u ovom zborniku zajedno sa svojim vršnjacima iz Australije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Makedonije, Slovenije i Srbije. Svojim djelovanjem KLD «Rešetari» na najbolji mogući način spaja hrvatsko izvandomovinstvo s maticom.

Kako kazuje **Ivan De Villa**, predsjednik KLD Rešetari, novi projekt Društva lani je bila zbirka dječjih pjesama, a ove godine planiraju zbirku mladih autora. Sada se radi na pripremi nekoliko djela: zbirka Hrvata iz Austrije i zbirka jednog Hrvata iz Južne Afrike, a planiraju i žele izdati antologijsku zbirku pjesama Stjepana Blažetina. Kako kazuje De Villa, nisu čuli da je netko nakon njegove smrti objavio njegovu antologijsku zbirku, što on sigurno kao velik i značajan pjesnik zaslužuje. Želja je Društva to učiniti.

U radu Društva pomažu svi, veli Ivan de Villa te nastavlja: „Ja sam dosada, ove godine, potpisao tri ugovora, imam u pripremi još dva ugovora za izdavanje knjiga, te za pripremu likovnih izložbi, ove godine radimo i monografiju Antuna Petrovića. Pomaže nam Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, redovita sredstva dobijemo od Brodsko-posavske županije. Nisu to neka velika sredstva, ali ipak su značajna. Općina Rešetara također financira dio naših troškova. Kada izdajemo zbirke pjesama naših članova koji žive u Hrvatskoj ili izvan domovine, Društvo rješava

sav tehnički dio oko izrade, ali tiskarske troškove snosi sam autor.

Prošle godine kroz račun našeg Društva prešlo je 20 tisuća eura. Želimo da Društvo ima ugled, da kontinuirano radi, da nam se javljaju pjesnici sa svih strana svijeta. Suradujemo sa svima, od načelnika općine, da ne kažem, do predsjednika Republike. Treba raditi jako puno da se nešto i napravi.”

I nehotice se zapitkujem kako je ta rešetarska, široka slavonska, hrvatska duša dobila tu silnu pozitivnu energiju upravo u Rešetarima i prepoznala misiju koju pozdravlja cijela iseljena Hrvatska i dijaspora. Odakle zamisao da se od Rešetara pokušava napraviti na neki način središte hrvatske riječi izvan domovine u domovini. Kako to Rešetari znaju kako Hrvati žive i pišu i izvan granica Hrvatske? Moj sugovornik kaže kako to i nije bio lagan put te nastavlja: „Ja sam u kulturi gotovo 50 godina. U kulturi sam prošao sve: plesao sam, bio član zbora, radio na filmu, vodio likovnu grupu... Puno putujem, vodio sam kulturno društvo Rešetara, cijelu Europu smo obišli, bili smo na niz svjetskih festivala, i uvijek kad sam bio negdje u Europi, uvijek se čula hrvatska riječ. I uvijek je nešto manjkalo meni. I onda smo prije dvadesetak godina u Slovačkoj s gospodinom Cvečkom razgovarali kako bi bilo lijepo kad bi se objavila neka pjesma, neka zbirka u Hrvatskoj. Jer nije teško objaviti ni u Mađarskoj, ni u Australiji, ni u Americi, ali kad pjesnik izvan Hrvatske objavi pjesmu u Hrvatskoj, moje je iskustvo kako mu to mnogo znači. A kao što sam već rekao, možda ste primijetili, Nikola Žurko ili Mikula Žurko, kako se nekad potpisuje, pjesnik je iz Rumunjske. Jasno, nije on neki veliki pjesnik, ali on je bio jedini pjesnik u Rumunjskoj koji je pisao na hrvatskom jeziku, na hrvatskome karaševskom jeziku. Jezik kojim govori, piše nitko drugi ne govori i jedino u našim

knjigama se može naći taj jezik. Zato je to vrijednost. I ove je godine netko od njegove rodbine poslao pjesmu za natječaj, te nam napisao kako je pjesnik umro.”

Na ovogodišnjoj Skupštini KLD Rešetari donesene su odluke i o proglašenju počasnih članova Društva, među njima proglašen je i jedan novi član iz redova Hrvata u Mađarskoj, predsjednik HDS- a Mišo Hepp. Kako kaže Ivan de Villa, ljudima koji zaduže Društvo, članstvo se može odužiti jedino na taj način da ih proglasi počasnim članovima i da im dodijeli najviše priznanje Društva, plaketu s likom Antuna Petrovića.

Gospodin Mišo Hepp, kaže De Villa, već godinama pomaže u radu Društva, često se čuju, on ih upozorava na mnogo štošta, i zavrijedio je da i on bude jedan od počasnih članova.

Branka Pavić Blažetin

PRISIKA – Od 1. augustuša mjesni vjernici imaju novoga dušobrižnika, u osobi Imrea Juhosa, ki je u ovom zvanju minjao Istvána Maricsa. On je samo šest ljet služio u ovom selu. Mladi gospodin je uz ostalo i farnik Višija, Sajnje (Szakony) i Gyalóke, a u osnovnoj školi Zsire podučava vjeronauk. Novi duhovnik je podrijetlom Ugar iz Slovačke, a kako se povida, voljan je naučiti i po hrvatski maševati.

MLINARCI, PUSTARA – I ove godine, u suradnji dviju hrvatskih manjinskih samouprava tih naselja, 25. rujna organizirana je regionalna berbena povorka. Kišovito je vrijeme ometalo priredbu, no traktori i konjske zaprege ipak su prošle po ulicama naselja, a sudionici uz kapljicu su se ugrijali u domovima kulture, gdje su odigrani stari berbeni običaji: gaženje, tiještenje grožđa, kušanje mošta te nastavljeno druženje.

Dan sela u Salanti

U organizaciji salantske Seoske i Hrvatske samouprave, na tamošnjem umjetnom jezeru 4. rujna priređen je već tradicionalni godišnji Dan sela. Kako kaže salantski načelnik Zoltán Dunai, programi su počeli u ranim jutarnjim satima ribičkim natjecanjem na jezeru, nastavljeni revijalnim kuhanjem i brojnim dječjim programima, a poslije podne slijedilo je svečano otvaranje Dana i proglašenje rezultata prijepodnevnih natjecanja te predaja prigodnih poklona. Folklorni je program obilježio nastup „Malenih” iz Salante, potom nastup svih dobi KUD-a Marica te Dječja skupina Folklornog ansambla Meček iz Pečuha U večernjim satima nastupili su: Orkestar Vujičić, RPM Break i Pjevački zbor Exkluziv, a na balu je svirala „Podravka”. Dan su potpomogli: Dál – KOM Kft., Notheisz Ballon Kft. i VOLVO-Van –Truck Kft.

Dan je počeo pecanjem na salantskom umjetnom jezeru, ogledalo se više uspješnih pojedinaca, a nastavljen je natjecanjem u kuhanju mnogobrojnih družina. Došavši u Salantu, i vaša je urednica kušala izvrstan grah kuhan u čupu Čabe Štandovara i njegove družine, i ne sluteći kako kuša jedno od jela koje je s najviše bodova ocijenio stručni ocjenjivački sud. Zabave za djecu i sadržaja bilo je od ranih prijepodnevnih sati do kasnih poslijepodnevnih. Dan je svečanim riječima otvorio načelnik Salante Zoltán Dunai kazavši kako je samouprava ove godine raspolagala skromnijim proračunom nego prethodnih godina, ali kako su i u tim okvirima uspjeli osigurati niz sadržaja, jedino je izostao tek uobičajeni vatromet. Danu je pribivalo i izaslanstvo zbratimljenog naselja Strizivojne iz Hrvatske. Sve su nas oduševili najmlađi, polaznici salantskoga hrvatskog narodnog vrta koji sa svojim tetama brižljivo njeguju nošnju, ples i pjesmu, daka-ko, hrvatsku. S njima rade tri hrvatske

odgajateljice: Kristina Gergić, Dijana Bori i Eva Kapitanj. Skupina iz vrta zove se „Maleni”. Potom su nastupili plesači skupine „Lókötök” Umjetničke škole „ János Berze Nagy ” s koreografijom „Cseng-bong az üllő”. Sve dobi KUD-a Marica i KUD-ov orkestar redali su se na pozornici. Srednja skupina i najmlađi spremali su se satima prije nastupa. Nošnja je bila na mjestu, za to su se brinule brižne bake, glazbala pripremljena pod budnim okom glazbenog pedagoga Joške Kovača. I, naravno, nastup koji je još jednom oduševio Salancane. Nastupio je i zbor odraslih KUD-a Marica uz pratnju Orkestra s mađarskim i hrvatskim notama, najmlađi s igrom tjeranja vraga, orkestar samostalno, srednja „Maričina” skupina i skupina odraslih s bunjevačkom koreografijom te srednja skupina s koreografijom „Vesela je ...”. Potom su u velikom šatoru na scenu izašli članovi plesne skupine RPM Break, sastav Exkluziv s popularnim šlagerima u izvođenju četiriju članica sastava, a potom s velikim

nestrpljenjem očekivani nastup i dvosatni koncert Orkestra Vujičić. I na kraju bal do ranih jutarnjih sati uz „Podravku” iz Martinaca.

*Branka Pavić Blažetin
Foto: Zoltán Farkas*

ČURGO – Dana 16. rujna svečano je otvoren projekt „Inovativna istraživanja geotermalnih izvora energije u Čurgou i Koprivnici“. Projekt sufinancira Europsko povjerenstvo sredstvima osiguranih u IPA prekograničnom programu Hrvatska Mađarska 2007 2013. Ukupna je vrijednost projekta 514.000 eura. Otvorenju projekta nazočili su načelnik grada Koprivnice Zvonimir Mršić, zamjenik načelnika grada Čurgoa Csaba Ilia, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov, predstavnik Zajedničkoga tehničkog tajništva IPA HU-HR programa Andras Talos i predstavnici tvrtke Geothermia d.o.o. Tehničko motrište projekta, tj. način pretvaranja toplinskih para u energiju, na slikovit način prikazao ravnatelj tvrtke Geothermia d.o.o. György Horuczi naglasivši da treba više pozornosti usmjeriti u razumno iskorištavanje prirodnih zaliha iz vode, zraka, zemlje i vjetera, tj. obnovljive izvore energije, jer jedino na taj način možemo osigurati prirodan i zdrav okoliš za buduće naraštaje. Načelnik naselja Kisteleka i mađarski predstavnik u Regionalnom odboru u Bruxellesu, g. Sándor Nagy prikazao je gradnju geotermalne elektrane u Kisteleku koji broji 8000 stanovnika, a proizvodi toliko energije da je od tog 1/3 dovoljna za grijanje u cijeloj općini.

FIĆEHAZ – U organizaciji mjesnoga dječjeg vrtića, 19. rujna priredena je tradicionalna berbena svečanost, naravno, bez povorke, naime i tog je vikenda padala kiša. Druženje i veselje se odvijalo u domu kulture, gdje su djeca sa svojim roditeljima kušala grožđe i mošt, prikazani su berbeni radovi, pripremljena jela od jesenskog voća, a djeca su svoju rodbinu nagradila programom.

Poziv za predlaganje Nagrade manjine

Državno tajništvo za vjerske, narodnosne i civilne odnose pri Ministarstvu uprave i pravosuđa objavljuje poziv za predlaganje Nagrade manjine 2010, koja se svečano uručuje 18. prosinca 2010. godine u povodu Dana manjina.

Nagrada se dodjeljuje kao priznanje osobama, udrugama i manjinskim samoupravama za uzornu djelatnost na polju narodnosnoga društvenog života, obrazovanja, kulture, vjerskog života, znanosti, javnog priopćavanja i gospodarskog samoorganiziranja. Prijedlozi se primaju do 20. listopada 2010. godine. Nominacije s odgovarajućim obrazloženjem treba dostaviti na adresu Državnog tajništva za vjerske, narodnosne i civilne odnose pri Ministarstvu uprave i pravosuđa (1055 Budimpešta, Kossuthov trg 4), ili elektroničkim putem na adresu titkasag@meh.gov.hu.

Međunarodna smotra folklora u Mohaču

Nastupi KUD-a «Mohač» i KUD-a «Zora»

Tradicionalna Međunarodna smotra folklora u Mohaču, koja je ove godine priredena od 17. do 20. kolovoza, organizira se već 14. godinu zaredom, a uz domaće izvođače redovito okuplja plesne skupine iz šest europskih zemalja. Kao svake godine, od samih početaka, na smotri su nastupila i dva naša domaća društva: KUD „Mohač“, pod vodstvom Stipana Filakovića, i KUD „Zora“ koji vodi Stipan Daražac. Uz tri mohačka društva, na ovogodišnju smotru pozvane su skupine iz Rumunjske, Francuske, Španjolske, Srbije, Italije i Turske.

Već po tradiciji, prva tri dana na otvorenoj pozornici Umjetničke škole «Schneider» (Vörösmartyeva ulica 3–5) svake večeri predstavile su se po tri skupine, jedna domaća i po dvije gostujuće, a u velikoj dvorani umjetničke škole od 22 sata sudionici i posjetitelji okupljali su se u festivalskom klubu.

KUD „Zora“ u programu ovogodišnje smotre folklora prikazao je podravske plesove, bunjevačke plesove iz Mađarske i vojvođanskog Tavankuta, te mohački i bošnjački kermez, u pratnji orkestra „Šokadija“.

KUD „Mohač“ predstavio se s jednom pomorskom te jednom žetvenom koreografijom te njemačkim plesovima, budući da je riječ o tronacionalnom društvu, a patio ih je orkestar sastavljen od mohačkih sviraca, koji već dvije godine prate KUD, sada već pod imenom Poklade.

Kako reče Stipan Filaković, mohačka smotra ima posebnu draž, svake večeri na otvorenom pod starim kestenima okupi se 800–1000 posjetitelja, što znači da su Mohačani željni takvih programa, a i sudionicima je važno jer dobiju mogućnost plesanja i nastupa.

Završnoga dana, na dan nacionalnog

Mirko Filaković

blagdana 20. kolovoza, nakon okupljanja na Bensheimovu trgu i Trgu Svetog Trojstva, ustrojena je svečana povorka sudionika do Széchenyieva trga u središtu grada, gdje je održana festivalska parada. U 20 sati, na otvorenoj pozornici umjetničke škole, održan je pak gala program u kojem su sudjelovali svi sudionici, kojima je osigurano po deset minuta programa. Članovi KUD-a „Zora“ izveli su vlaške i plesove iz zapadne Srbije, u pratnji Orkestra „Šokadija“, a KUD-a „Mohač“ prikazali su novu podravsku koreografiju u pratnji vlastitog orkestra.

Iznimno posjećena smotra folklora i ove godine je okupila brojne posjetitelje, zaljubljenike folklora iz Mohača i okolnih naselja.

S. B.

NATJECANJE U IZLAGANJU PROJEKTNIH TEMA

Hrvatska državna samouprava organizira Natjecanje u izlaganju projektnih tema.

Istraživanje zaboravljenih hrvatskih običaja svoja zavičaja.

Natjecatelj treba istražiti i opisati, uz priključene priloge (fotomaterijale, crteže i dr.), običaje koji su se njegovali u prošlosti, a u nekim mjestima i danas.

Natjecati se mogu učenici 5. 8. razreda.

Tema natjecanja: Moj zavičaj

Natjecatelji su dužni nakon prikupljanja, svrstavanja i obrade informacija materijala formirati radne skupine po četiri učenika za predstavljanje.

Iz jedne škole mogu se prijaviti najviše osam učenika s dva pratitelja.

Način izlaganja projektnih tema slobodan je. Usmeno izlaganje učenika treba biti popraćeno informativnim panoom ili računalnim prikazom izabrane teme.

Ako tema dopušta, učenici mogu pripremiti sitne suvenire koje mogu podijeliti sudionicima.

Natjecanje će se organizirati **10. studenoga 2010. godine** u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i učeničkom domu u **Santovu**.

Rok prijave: 20. listopada 2010. g.

Projektna nastava:

O metodi: Projektna je nastava posebna metoda, koja svojom kompleksnošću omogućuje različite učeničke aktivnosti. Razlika u sposobnosti i pripremljenosti tijekom projekta se izjednačuje. Učenici imaju mogućnost slobodno birati između predmeta (područja) i načina (metode) obrade. Na taj se način opredjeljuju za vlastiti način rješavanja problema, koji stoji u središtu projekta. Projekt (problem) rješava se na sve moguće načine i u svim mogućim gledištima. Učenicima je problem ponuđen, rješenja sami nalaze, nisu promatrači (slušatelji), nego aktivni sudionici zbivanja. Ne znači samo prikupljanje i obradu informacija nego sudjelovanje u javnome životu (ako je problem takve naravi), ili aktivno stvaranje (u našem slučaju). Projekt mora imati jasno zacrtane ciljeve i korake, pomoću kojih će biti ostvaren! Krajnji je rezultat zajednički napravljeno djelo, produkt (postignuće) koji ima primjenjivu vrijednost. Metoda je integrativna, ne može se zatvoriti u predmetnu strukturu. Metoda služi socijalnom učenju jer tijekom projekta uvježbava se odgovornost, suradnja, kulturna rasprava i rješavanje konflikta.

Izvedba: Kolege biraju ponuđene ili posebno izmišljene potprojekte. Oni će biti nositelji projekta. Učenicima se nudi naslov i voditelj, nakon čega se sami prijavljuju u radnu skupinu.

Završnica: Nakon prikupljanja, svrstavanja i obrade informacija, materijala, formira se zajednička radna skupina, čija je zadaća složiti materijal za izložbu, prikaz, program, itd. Na izložbu, prikaz i ostalo obično se pozivaju roditelji, gosti i partneri škole, u našem će slučaju to biti po raspisanome natječaju.

Hrvatska državna samouprava
1089 Budimpešta, Bíró Lajos u. 24
Tel.: (36-1) 303-6093, 303-6094,
Faks: 219-0827
E-mail: muity.hrsamouprava@chello.hu

PRIJAVNICA

Natjecanje u izlaganju projektnih tema

Rok prijave: 20. listopada 2010. g.

Predviđen termin susreta: **10. studenoga 2010. godine** u Santovu

Naziv i adresa ustanove:

Tel./e-mail: _____

Tema:

(minutaža): _____

Ime i prezime nastavnika: _____

Ime i prezime učenika: _____

Datum: _____

Potpis ravnatelja ili učitelja

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fičehaza

POZIVNICA

Berem grožđe, biram crne boje,
mili dragi kao oči tvoje.
Bijelo grožđe na čokotu veni,
dođi diko pa se samnom ženi.

Daje se na znanje da će se
BERBENI BAL u Hrvatskoj
gimnaziji „Miroslav Krleža“
održati **8. listopada 2010.**
godine (u petak) s početkom u
18.30.

Program priređuje 10. razred, a
na balu će svirati
Orkestar Podravka.
Cijena ulaznica: 800 Ft

KOLJNOF – Regionalno naticanje „Mihovil Naković“ u lipom govoru se priređuje za gradišćanske osnovnoškolare 14. oktobra, u četvrtak, u koljnofskoj Dvojezičnoj školi «Mihovil Naković». Glavna organizatorica, nadzornica hrvatskoga jezika u Gradišću Edita Horvat-Pauković po 15. put pozdraviti naticatelje na ovom naticanju, koje je na noge postavilo Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, na ideju Matilde Bölcs, ka je još u tu dob bila predsjednica Društva.

SERDAHEL – Hrvatska manjinska samouprava „Stipan Blažetin“ pokrenula je tečaj hrvatskoga jezika u dvije skupine, za početnike i za naprednije. Tečaj kreće 1. listopada i svakog petka u 17 sati će biti održana dva sata. Dosada se prijavilo 16 osoba.

Židansko-prisička, Lakotar-Meršičeva svadba

Mladohižnikom folkloriši, jačkari, glumci zaželjili srićan put kroz skupni žitak

Židanka Timea Lakotar i Ištvan Meršić iz Prisike znaju se jur od ditinstva, skupa su išli u židansku školu, a čudakrat su se našli pri hrvatski priredba, folklorni nastupi. Ištvan je član Ognjogasnoga društva i prisičke folklorne grupe Zviranjak, ka je prošli vikend proslavila 15. obljetnicu svojega osnutka, dokle je Timea jedna od najatraktivnijih folklorišica u cijelom Gradišću ter članica u domaćem Hrvatskom kulturnom društvu Čakavci. Tancošku šikanost je vjerojatno najerbala od svojega oca, ki je mnogo ljet plesao i u obnovljenom ansamblu. Iako je mlada dama stekla diplomu iz komunikacije i nimškoga jezika, djela u sambotelskom salonu Ford, a Ištvan je zaposlen u familijarnoj firmi s ćaćom u Prisiki. Timea je od lani i glavna urednica Židanskoga glasa, dvojezičnoga informativnoga seoskoga lista.

U farskoj crikvi su mladohižniki primili sakrament hištva od Štefana Dumovića

Gostov je bilo već od 160

Ovako je bilo i za očekivati da na njegovom najlipšem svečevanju žitka odsprohoditi će je mnoštvo Židancev i Prisićanov. U subotu, 7. augustuša, u Hrvatskom Židanu bilo je veselo iako se je godina u svakom trenutku grozila slavlju. U roditeljskom domu zaručnice prosidba divojke je išla po staroj hrvatskoj navadi, a babac, rodnom iz Petrovoga Sela, Tamaš Kovač, je pozvao sve svate na ceremoniju u prekrasno nakinčeni kulturni dom (kojega su mladohižnikom za dar ukrali Petar Horvat i Janoš Gerenčer). Pred matičarom izrečeni „da“ su muzičko pratili tamburaši Židanske žice i muška klapa Noha. Od doma su marširali i prisički svirači,

jačkari i tancoši, sve do crikve, u koj su mladohižniki primili sakrament hištva od farnika Štefana Dumovića. Mašno slavlje su polipšali uz prlje spomenute grupe i jačkarice zbora Peruška Marija. Pred crikvom židanski Čakavci su otplesali Valpovo kolo, takaj za dar mladomu paru, a na ulici, pred jur budućim skupnim stanom mladih, prisički folkloriši su invitirali za Puljanskim kolom i slavljenike u tanac. Na tom mjestu su primili i čestitke od prisičkih ognjogasev i jačkarov, a u međjuvrimenu su žene dilile i poharaje i vrtanj, a muži su natočili svim žednim

pozvanikom i dobru kapljicu vina. Pri goščini u Sambotelu je svirao Pinka-band i do rane zore se je mulatovalo, pravoda u odličnoj hrvatskoj atmosferi.

Timea i Ištvan i ovim putem zahvaljuju svim pomagačem i sudjelivačem da su svojim doprinosom omogućili da njev dugočekani dan bude još lipši i nepozabljiviji. Mladohižnikom i mi željimo Božji blagoslov, puno ljubavi i veselja na skupnom životnom putu!

-Tiho-

Foto: Lajoš Brigović

Kotrigi HKD-a Čakavci su u Valpovačkim kolom dočekali slavljenike i njeve goste pred crikvom

Tancoši prisičkoga Zviranjka su invitirali u tanac i mlade

I šport spaja zajednicu

*Velesposlanik na teniskom igralištu
HOŠIG-ov učenik pobjednik Teniskog turnira*

„Pazi, Ivo, ojoj... Stipo servira, gospodin Bandić se brani... i, evo, poen za gospodina Bandića koji vodi s 3 : 0... Stipo bi trebao malo agresivnije igrati, ali izgleda da sad već neće trčati po loptu... počeo je sa svojim resursima bolje gospodariti... gospodin Bandić se dobro brani, odlično igra, ne agresivno, jako dobro vraća lopte... ali, kako vidim, Danijel će biti drugi najbolji protivnik... ima jake servise, točno igra...”

Nije manjkalo komentara igre jedno drugoga na teniskom igralištu Kondorosi u Budimpešti. Igrači, njih osmero, koji su se odazvali pozivu Hrvatske samouprave grada Budimpešte, postavili su se na dva terena. Većina njih su rutinski igrači. Najmlađi među njima je petnaestogodišnji gimnazijalac HOŠIG-a koji je bio toliko hrabar da se upustio u igru s takvim profesionalnim tenisačima kao što je velesposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Ivan Bandić. Ni kiša ni klizav teren nisu ometali sudionike turnira: slijedili su setovi, jedan uzbudljiviji od drugoga.

Hrvatska samouprava grada Budimpešte stvorila je novu tradiciju organiziranjem prvoga Teniskog turnira prirednog 4. rujna 2010. godine. Kako nam reče Anica Petreš Németh, predsjednica Samouprave: „U društvu na različitim priredbama pokazalo se da više njih igra tenis, pa smo osim već godinama veoma uspješnog malonogometnog turnira odlučili proširiti sportska susretanja.“ Čija vas je igra dojmila, kojem igraču navijate – neću zamjeriti ako pri odgovoru budete subjektivni s obzirom što su na turniru zaigrali i vaš suprug i vaš sin?

Možda ću biti subjektivna, ali budući da se ovdje susreću različite generacije, imamo učenika iz HOŠIG-a, roditelje, iz moje obitelji supruga i sina i prijatelje odgovorila je Anica Petreš Németh navijam za sve njih, ali ipak najviše navijam za najmlađega, za našeg učenika 9. razreda gimnazije, Danijela Vojnić.

Jedan od zanimljivijih teniskih mečova odigran je između dvaju starih prijatelja Stipana Đurića i Nikole Németha. Nikola, inače bivši prvotigaš u košarci, s lakoćom je pobijedio svoga protivnika. „Nikola je iskusniji igrač, bolje barata loptom“ – priznaje Stipan Đurić. „Ja sam svojim servisima sve pokvario. Bekend, dobro zna Nikola, jako mi je loš, pa mi je često loptu stavio na lijevu stranu... istina, zadnji put sam prije dvije godine igrao tenis, ali to je igra, uživamo i usput se družimo“ – kaže Stipan. Na pitanje imaju li neku posebnu taktiku, Nikola odmah odgovara: „Posebnu da, pobijediti sve protivnike...“. Stipan uz to još dodaje: „Nadao sam se uspjehu što mi se dogodilo prije dvije godine na nogometnom turniru: postao sam najbolji vratar kad sam zaigrao nogomet. Naime kad ulaziš u igru, poslije nekog vremena zna ti se dogoditi kao u kockanju da pobijediš, a sad mi se to nije dogodilo i čini mi se da i neće...”

Ova zloslutna prognoza, nažalost, obisti-

nila se naime Stipanov sljedeći suigrač bio je najpokretniji među igračima koji je redom pobjeđivao svoje protivnike: velesposlanik RH u Budimpešti Ivan Bandić.

Znano je kako gospodin Bandić redom osvaja pehare teniskih turnira diplomatskoga zbora, u kojem igra desetak godina. Po svom priznanju, nikad nije trenirao tenis, naučio ga je igrati samouk. „Nije toliko jaka konkurencija unutar diplomatskog zbora“ – tvrdi velesposlanik. „To što me hvale jest zato što su protivnici slabi, a ne što sam ja toliko dobar“ – dodaje skromno. O tenisu, koji voli igrati kao i nogomet ili košarku, kaže da je jedan od nezdravih športova. Iziskuje velike napore, naime pokreti u tenisu su asimetrični. Primjericice tko igra desnom rukom, njemu trpi lijeva, znači u tom je slučaju lijeva ruka, uvjetno rečeno, mrtva, neaktivna. Stradaju ramena, zglobovi, kičma, jer udarci su s jedne strane tijela, dok drugi dio tijela nije toliko u pokretu, u igri.

Gospodin Bandić nije bio zadovoljan svojom igrom s obzirom na ozlijeđeno desno koljeno i na klizav teren. „Trebalo biti objektivn i realan: mislim da je Danijel, učenik HOŠIG-a, znatno najbolji. Primijetio sam da ima vrlo lijepu tehniku, da vježba tenis. Prednost su mu i godine, naime mi stari ne možemo tako trčati i držati korak s mladima. Pokušat ću još pružiti malo otpora, ali mi je koljeno vrlo osjetljivo i svaki put se moram namjestiti da zaštitim desno koljeno u iskoraku, pokretu, trčanju. Volim igrati tenis i družiti se. Nije mi toliko važan ni rezultat. Naprosto sam htio malo testirati koliko mogu izdržati. Dakle u prvom planu nije rezultat, nego da se malo zabavimo, družimo“ – rekao je Ivan Bandić.

Dobar diplomat priznaje i uspjeh svoga protivnika. Naime pobjednik teniskog meča, na iznenađenje svih, postao je najmlađi sudionik turnira Danijel Vojnić, učenik 9. razreda HOŠIG-a. Danijel je stigao iz Subotice i već tri godine igra tenis. Redovito odlazi na treninge, preko ljeta tjedno 3 4 sata vježba, a za vrijeme nastave samo sat-dva jer, kako i sam kaže: „treba i učiti“. Na pitanje kakav je bio protivnik gospodin Bandić, Danijel odgovara: „Mlađi sam, brži i snažniji, pa mi ga je bilo lakše pobijediti. Inače gospodin Bandić je dobar igrač, jedini je bio koji mi je uzeo tri gemova, a ostali nijedan. Nije se predavao, bila je to teška borba.“ Prema Danijelovim riječima, tenis će mu zasad ostati najdraži hobi, a što se tiče budućnosti, mogao bi zamisliti da se i profesionalno bavi tenisom što, kako i sam priznaje, iziskuje više truda, više vježbanja. Što bi želio postići? Možda osvoji i prvo mjesto na jednom od međunarodnih teniskih kupova ili postane teniskim trenerom. Kako da bilo, Danijele, čestitamo ti na lijepom rezultatu!

Na kraju Teniskog turnira dodijeljeni su pobjednički pehari i spomenice. Treće mjesto je pripalo Nikoli Némethu, drugo velesposlaniku Ivanu Bandiću, a favoritom turnira postao je Danijel Vojnić.

Natjecanje je bilo toliko uzbudljivo i prepuno iznenađenja da je sigurno: iduće godine slijedi nastavak.

Ana Gojtan

Croatica, neprofitni d.o.o. za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost, poziva Vas da svojom nazočnošću uveličate svečano otvorenje nove zgrade te otvorenje izložbe slika Ante Živkovića-Fošara i Saše Petroševskog-Novaka
30. rujna 2010. godine, s početkom u 10 sati, na I. katu u Ulici Nagymező 68.

Glavni pokrovitelj priredbe:
Tibor Navracscs,
zamjenik premijera Republike Mađarske

PROGRAM

Pozdravne riječi:

Čaba Horvath,
ravnatelj Croatice

Tibor Navracscs,
zamjenik premijera Republike Mađarske

Radovan Fuchs,
ministar znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske

Mišo Hepp,
predsjednik Hrvatske državne samouprave

Joso Ostrogonac,
predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj

Hrvatske melodije: *Marko Šteiner,* učenik
budimpeštanskog HOŠIG-a
Recital: *Stipan Đurić,* glumac

Otvorenje izložbe Terra Mediteranea
Izložbu svečano otvara: *Ivan Bandić,* veleposlanik
Republike Hrvatske u Budimpešti
Sudjeluje: *Čiro Gašparac,* glazbeni umjetnik

Domjenak

Susret Hrvatskih folklornih skupina i natjecanje u kuhanju

U organizaciji kašadske Hrvatske samouprave, potporom tamošnje mjesne samouprave a u sklopu niza programa „Töllünk színes a világ!”, čiji je koordinator Narodnosni krug pečuško-baranjskih Nijemaca, 28. kolovoza u Kašadu je priređen susret hrvatskih folklornih skupina i natjecanje u kuhanju. Program dana započeo je otvaranjem natjecanja u kuhanju, a navečer s početkom u 19 sati bio je predviđen folklorni program u kojem su trebali sudjelovati: KUD Baranja iz Pečuha, KUD Bunjevačka zlatna grana iz Baje i KUD Nard iz Narda iz Hrvatske.

Nažalost, zbog velike kiše program koji je bio predviđen na otvorenome otkazan je. Navečer je ipak održan bal uz udvarski Duo Badel. Tijekom dana mogla se posjetiti tamošnja Zavičajna kuća stara 200 godina, moglo se jahati na konjima, hraniti životinje, voziti karucama...

Događaj iz Kašada dio je programa Pečuh – europska prijestolnica kulture, a imao je i niz pomagača: Horváth Fogadó, Hopva Kft., Nemzeti Kulturális Alap, Baranya Megyei Német Önkormányzat.

Kašatkinje, kako nam kazuje predsjednica Hrvatske samouprave Zorica Gavaler, a potvrđuje načelnik Stipo Oršokić, još od zore počele su razvlačiti tijesto za gibanicu. Natjecanju u kuhanju, uz družine spomenutih KUD-ova, priključila se i skupina kukinjskoga KUD-a Ladislava Matušeka, a kuhale su i dvije družine Kašadaca, mladi i stariji. Kuhalo se svega i svačega: od riblje juhe, preko perkelta od miješanog mesa, pljeskavice, čobanca, prasetine, sarme, a program se odvijao u restoranu Horváth. Kažu kako je najukusnija od svega bila kašadska gibanica.

bpb

PETROVO SELO – Hrvatska manjinska samouprava jur tradicionalno organizira izlet u Hrvatsku, od 8. do 10. oktobra. Ovput su putni cilji Orebić, Korčula, Medugorje i Dubrovnik. Javiti se moru svi zainteresirani Petrovišćani kod Edite Horvat-Pauković, potpredsjednice mjesne Hrvatske manjinske samouprave.

Susret hrvatskih manjin u Buševcu

Hrvati iz Koljnofa i Klokočića kod prijateljev

Koljnofci jur već od trideset ljet stoju u kulturnoj suradnji s Ogrankom Seljačke sloge Buševac, koji ljetos slavi 90. obljetnicu svojega osnutka i kontinuiranoga djelovanja. Zato ovo cijelo ljeto je prošlo u slavlju i veselju, a dotični mjesec su domaćini osebujno posvetili kulturnim suradnjama s hrvatskim manjinama u Ugarskoj, Rumunjskoj, Austriji, Slovačkoj i Kanadi. Tako su se Koljnofci autobusom prvoga vikenda septembra otpravili jur na dobro poznatom putu u Hrvatsku, pod peljanjem načelnika Franja Grubića. Obično putovanje je takorekuć pokvarilo dugo čekanje na granici, zahvaljujući nemarnosti šofera autobusa, ali važno je bilo ipak da su se svi putnici veselo objamili na kra-

ju napornoga puta s dugoljetnim prijateljima, domaćini.

Na tribini ka se je bavila temom „Položaj hrvatskih manjin u svitu“ su prisutne bile uz domaćine i delegacije Koljnofa ter Klokočića

ter nadležne političke snage iz Velike Gorice, Zagrebačke županije, Ministarstva kulture, Ministarstva školstva, Hrvatske matice iseljenika itd. U domu kulture uvečer su gosti nastupali, a Gradišćanci su s tamburaškom

glazbom i Koljnofskim kolom dali razloge za burni aplauz. Pri zajedničkoj vičeri i zatim su se našli stari i noviji prijatelji u veselom druženju. Drugi dan su svetu mašu u crkvi Sv. Ivana Krstitelja u Buševcu muzički uokvirile gostujuće grupe. U nastavku ovoga prijateljstva krajem mjeseca će se koljnofski pedagoški zbor gostovati u buševčkoj školi.

-Tiho-

Foto: Geza Völgyi

Skupna slika
s gosti i domaćini

Poštovani,

Iznimna mi je čast i zadovoljstvo podijeliti s vama radost što je Croatia d. o. o. upravo ove godine dočekala 10. obljetnicu svoga utemeljenja. Važan je to događaj jer smo u svojoj desetoljetnoj povijesti postali bitnom hrvatskom kulturnom ustanovom i središnjim zavodom za izdavanje manjinskih udžbenika.

Udžbenici, knjige, novine i časopisi nisu jedinstveni izvori podataka o kulturnom, gospodarskom i društvenom životu hrvatske zajednice u Mađarskoj. Prvi manjinski internetski radio – Radio Croatia – nudi raznolikost sadržaja i vrijedne priloge zanimljive ne samo slušateljima šire europske zajednice nego i drugih kontinenata. Radio otvara nove putove, mogućnosti komuniciranja sa sve većom i sve zahtjevnijom suvremenom korisničkom zajednicom čitatelja, slušatelja i ljubitelja hrvatske riječi.

Novi projekti o kojima se izvještava u Hrvatskome glasniku, Radio Croatia ostvareni su zahvaljujući potpori Vladina ureda za manjine, Hrvatske državne samouprave te Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj.

Ovom prigodom zahvaljujem svim djelatnicima Croatice na velikom zalaganju za uspjeh našega zajedničkog rada.

U nadi da ćemo i ubuduće biti istaknuti i plodonosni partneri obrazovnim, kulturnim i znanstvenim ustanovama naše hrvatske zajednice u Mađarskoj i ustanovama matične nam domovine, Republike Hrvatske, s poštovanjem

ravnatelj
Čaba Horvath

CROATICA,
neprofitni d.o.o. za kulturnu,
informativnu i izdavačku
djelatnost

1065 Budimpešta, Nagymező u. 68.

Tel.: + 36 1 269-1974

Faks: + 36 1 269-2811

E-mail: croatica@croatica.hu

www.croatica.hu

www.radio.croatia.hu

www.horvatnyelvтанfolyam.hu

Hrvatski glasnik

e-mail: glasnik@croatica.hu

branka@croatica.hu

Croatia, neprofitni d.o.o. za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost

Očuvanje hrvatskoga jezika, samobitnosti i nacionalne svijesti najvažniji su ciljevi hrvatske zajednice u Mađarskoj. Imajući u vidu bit hrvatske riječi u pisanom obliku, Hrvatska državna samouprava i Savez Hrvata u Mađarskoj 1999. godine osnovali su Croatia, neprofitno poduzeće za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost. Hrvati su prva manjina u Mađarskoj koja ima svoju izdavačku kuću.

Glavni je profil Croatice izdavanje i tiskanje udžbenika, raspolaže autorskim pravom za 77 udžbenika za hrvatsku, njemačku, slovensku, rumunjsku, romsku, grčku i bugarsku zajednicu u Mađarskoj.

U Croatiaci se tiska i uređuje Hrvatski glasnik, jedini tjednik Hrvata u Mađarskoj.

Osnivači poduzeća 2002. godine utemeljili su časopis Pogledi – za kulturu i društvena pitanja Hrvata u Mađarskoj.

Od 2000. godine u izdavačkoj kući tiska se Hrvatski kalendar, godišnjak hrvatske manjine u Mađarskoj. On obuhvaća važne događaje zajednice u kulturnom, prosvjetnom, političkom i etnografskom životu.

U našoj se izdavačkoj kući tiskaju književni ostvaraji hrvatskih i inih književnika u Mađarskoj, zbornici radova i katalozi konferencija, izložaba, monografije, prijevodi knjiga na hrvatskom i na mađarskom jeziku,

sinteze socioloških istraživanja, pozivnice, itd.

Croatia je 19. veljače 2007. godine sa zagrebačkim Institutom za hrvatski jezik i jezikoslovlje potpisala Ugovor o suradnji na izradbi Mađarsko-hrvatskoga i Hrvatsko-mađarskoga rječnika. Opseg je rječnika okvirno 40-ak tisuća riječi. Završetak rada očekuje se do kraja 2011. godine.

Djelatnost se poduzeća sufinancira putem natječaja. Za objavljivanje udžbenika materijalnu potporu daje Ministarstvo kulture i prosvjete Republike Mađarske, za tjednik Hrvatski glasnik pak Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj, kod koje se Croatia natječe i za druga razna izdanja.

Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj

„Oaza hrvatske pisane riječi u Mađarskoj”

Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj, čuvar je hrvatske pisane riječi i pisma, postoji u neprekinutosti dugoj šest desetljeća. Pod imenom Hrvatski glasnik izlazi od 2. svibnja 1991. godine. Hrvatski je glasnik danas list Hrvatske državne samouprave i Saveza Hrvata u Mađarskoj, koji se nalazi u organizacijskom ustrojstvu Croatica Kft.-a, neprofitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost, koje je i izdavač Hrvatskoga glasnika. Tjednik se financira iz državnoga proračuna Republike Mađarske, putem natječaja kod Javne zaklade za nacionalne i etničke

manjine u Mađarskoj. Hrvatski glasnik, na šesnaest stranica u koji izlazi svakog četvrtka i bavi se širokim rasponom tema, iz područja društvenih i političkih događanja, povijesti, kulture, jezika, književnosti, kazališta, etnologije, dijalektalnoga blaga, dječjih stranica, športa, veza s matičnom domovinom. Na stranicama tjednika ogleđaju se specifičnosti koje krasi hrvatsku manjinu u Mađarskoj, bogatstvo njezinih etničkih skupina: bunjevačkih, šokačkih, rac-

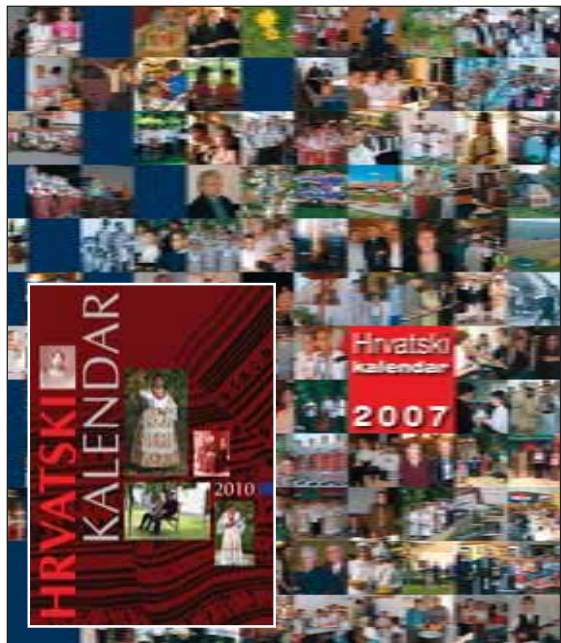
kih, bošnjačkih, podravske, pomurske i gradišćanske Hrvata, bogatstvo mjesnih govora i dijalekata, prošlost, sadašnjost i budućnost Hrvata u Mađarskoj. Uredništvo Hrvatskoga glasnika čine: Timea Horvat, Bernadeta Blažetin i Stipan Balatinac, na čelu s glavnom i odgovornom urednicom Brankom Pavić Blažetin.

Objektivno, nepristrano i moralno novinarstvo Hrvatski glasnik ostvaruje poštujući pisana i nepisana pravila novinarskog zanata, ako je omogućen pristup informacijama. Hrvatski glasnik sprečava dezinformaciju javnosti, iznošenje lažnih izjava i stavova, objektivno prikazuje događaje, u zauzimanju stavova oslanja se na istinu i opće usvojene stavove zajednice, spreman je ispraviti svaku informaciju ako se dokaže da je ona bila djelomično ili u potpunosti netočna. Hrvatski je glasnik informativno-političko-društveni, kulturni i poučni tjednik Hrvata u Mađarskoj na hrvatskom jeziku, a nastaje po osnovnim načelima slobodnog tiska. „Sloboda tiska može biti dobra ili loša, ali neslobodan tisak može biti samo loš”, kazao je književnik i mislilac Albert Camus, to je moto uredništva, tjednika što ga glavna i odgovorna urednica Branka Pavić Blažetin naziva: „Oazom hrvatske pisane riječi u Mađarskoj”.

Hrvatski glasnik dostupan je na internetskoj stranici (www.croatia.hu) u PDF formatu na linku Tjednik Hrvata u Mađarskoj.

HRVATSKI

glasnik

HRVATSKI KALENDAR

Croatia od 2000. godine izdaje i jedno od najomiljenijih izdanja Hrvata u Mađarskoj – Hrvatski kalendar, čija je prodajna naklada 2009. godine bila 3 500 primjeraka.

Kalendari su imali iznimno važnu, nerijetko i ključnu ulogu u pismenosti (književnosti) Hrvata u Mađarskoj. Bila su vremena kada su knjige takve vrste bile jedino štivo na materinskom jeziku za hrvatsko pučanstvo u Mađarskoj.

Svi kalendari imaju pretežito isti ustroj: na početku knjige je kalendarij, zatim tekstovi o kulturnom, povijesnom i političkom životu Hrvata u Mađarskoj. Fotografije se donose uz pojedine tekstove ili su u blokovima. Ti su blokovi svojevrsna kronika protekle godine u slikama. Urednica je Hrvatskih kalendara od 2003. godine Branka Pavić Blažetin.

Radio Croatia

Radio Croatia, glasilo hrvatske zajednice u Mađarskoj, na internetu je započeo svojim emitiranjem 28. listopada 2005. godine, dana kada su svečano predate njegove prostorije. Djeluje u jednom od najboljih studija glavnoga grada Mađarske, u Budimpešti. Emisijama na hrvatskome jeziku javlja se svakoga tjedna utorkom, srijedom i četvrtkom od 10 do 11 sati, a reprizama utorkom i četvrtkom od 18 sati. U svojim javljanjima prati zbivanja Hrvata u Mađarskoj na političkom, kulturnom, vjerskom i prosvjetno-obrazovnom polju, bilateralne odnose Republike Hrvatske i Republike Mađarske te politička, kulturna, turistička događanja matične nam domovine. Svakog četvrtka nudi sadržaj najnovijega broja tjednika Hrvata u Mađarskoj, Hrvatskoga glasnika, koji priprema glavna i odgovorna urednica tjednika Branka Pavić Blažetin. Sadržaji su emisija dijelom dnevne ili tjedne aktualnosti – vijesti, izvješća, intervjui, reportaže, glazbeni prikazi, odnosno tematski blokovi te ostali radijski žanrovi.

Ako su uvjeti povoljni, izravno prenosi sjednice Skupštine Hrvatske državne samouprave i važna događanja u životu hrvatske zajednice u Mađarskoj.

Izuzev javljanja, na web-adresi radio.croatia.hu, može se slušati hrvatska glazba raznih glazbenih žanrova.

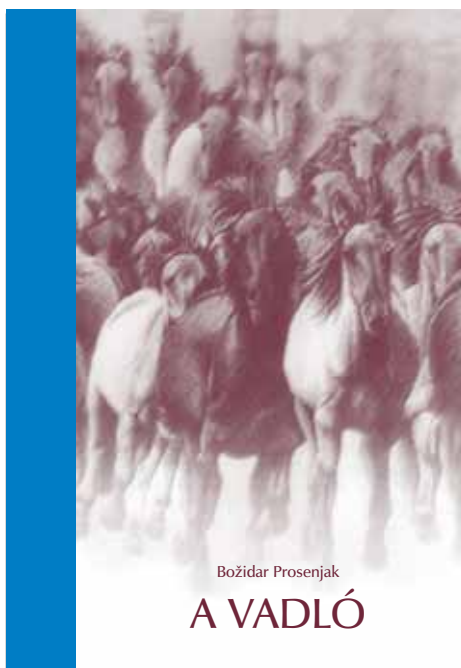
Urednici, voditelji emisija jesu: Ana Gojtan, Andrija Pavleković i Kristina Goher, a dopisnici Stipan Balatinac, Bernadeta Blažetin, Branka Pavić Blažetin i Timea Horvat. Tonski je snimatelj Albert Handler.

Na web-stranici dostupne su vijesti – priredbe naše zajednice, sjednice političkog i civilnog tijela Hrvata u Mađarskoj, natječaji, rezultati pojedinih natječaja, obavijesti i vijesti stranih agencija. Pod linkom arhiv naših emisija mogu se poslušati već emitirani sadržaji.

Od 2010. godine surađuje s Pitomim radiom i preuzima emisije za Hrvate izvan domovine.

Trenutačno djelatnost Radija putem natječaja sufinanciraju Vlada Republike Mađarske te Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj.

Izdavačka djelatnost

Croatia svoju izdavačku djelatnost, uz tiskanje Hrvatskoga glasnika, koji se financira putem natječaja iz državnoga proračuna Republike Mađarske, ostvaruje na tržišnim osnovama kroz nekoliko tematskih cjelina vezanih za izdanja na hrvatskom jeziku i udovoljavanje potreba hrvatske zajednice u Mađarskoj te kroz niz poslova i projekata kupaca i partnera na izdavačkom tržištu.

Dosada je u tematskoj cjelini Povijest, etnografija i vjerski život izdala niz knjiga s na hrvatskom jeziku. Tako: Ladislav Heka: Hrvatsko-mađarski povijesni kalendar, 2001; Ladislav Heka: Povijest Hrvata Dalmatina u Segedinu 2004; dr. sc. Tomislav Jelić–mr. sc. Željko Holjevac: Gradišćanski Hrvati u Mađarskoj i Hrvati u Slovačkoj, 2006; 10. godina HOŠIG-a 1993–2003, 2004; Klára Szekeres: Od dvora – do dvora, 2007; Živko Mandić: Šokica sam i bit ću dovika, 2009; dr. Mišo Mandić: Vjerski život katolika u Čavolju, 2002; Isus je živ, Katekizam za prvopričesnike na hrvatskom jeziku, 2000; Anton Prizlinger: Crkvene pisme, 2003.

Croatia je i izdavač niza Zbornika radova znanstvenih skupova, tako: Hrvati u Budimu i Pešti; Kajkavci Vedešina i Umoka; Hrvatski književni jezik; Na brzu ruku skupljeni skup; István Lőkös: Kroatističke i croatohungarološke teme; Hrvatski Kupido; Kanoni doma i vani...

Pokrenula je i uspješna serijska izdanja: Hrvatski književnici u Mađarskoj u kojoj je seriji dosad objavljeno nekoliko vrijednih izdanja: Sabrana djela Miše Jelića; Sabrane pjesme Ante Evetovića Miroljuba; Ivan Antunović I. Život i rad biskupa Ivana Antunovića, narodnog preporoditelja; Ivan Antunović II. Razprava o podunavskih i potisanskih Bunjevcih i Šokcih u pogledu narodnom,

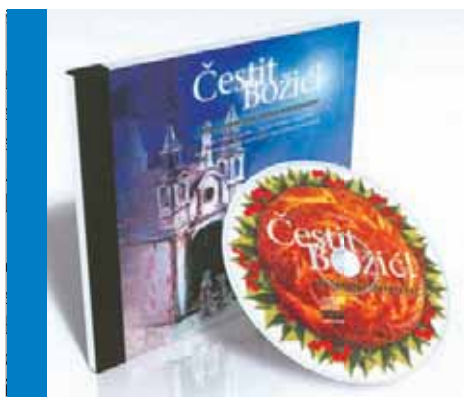
vjerskom, umnom, građanskom i gospodarskom; Antun Karagić, Kazališni komadi i novele.

U seriji Lijepa književnost svjetlo dana ugledale su knjige: Katarina Gubrinski Takač: Dragoljubi i krizanteme; Katarina Gubrinski Takač: Potražimo Sunce; Marko Dekić Bodoljaš: Mirisi vrbika; Ivan Horvat: Židanski dičaki; László Devecsery: Nezasitni Miško, Hvalisavi pjetlić...

U seriji Likovna izdanja dosada je objavljena knjiga Čarolije svakodnevnoga, Crteži Luje Brigovića;

Croatia je i izdavač Časopisa za kulturu i društvena pitanja u Mađarskoj Pogledi što su ga 2002. godine pokrenuli Hrvatska državna samouprava i Savez Hrvata u Mađarskoj.

Najveću Croaticinu trgovačku djelatnost obuhvaća izdavanje udžbenika. Croatia je u deset godina prerasla u poduzeće koje se specijaliziralo za izdavanje udžbenika namijenjenih hrvatskoj manjini u Mađarskoj te drugim manjinskim zajednicama: Grcima, Ciganima, Slovencima, Nijemcima, Bugarima, Rumunjima... Croatia je danas izdavač udžbenika namijenjenih potrebama programa škola u Mađarskoj u kojima se odvija nastava hrvatskoga jezika kao predmeta ili u kojima se odvija dvojezična nastava. Do prava na izdavanje dolazi se putem natječaja kod nadležnoga državnog ministarstva. Stoga, kako kaže Croaticin ravnatelj Čaba Horvath, glavni je profil Croatice izdavanje i tiskanje udžbenika, Croatia raspolaže autorskim pravom za 77 udžbenika za hrvatsku, njemačku, slovensku, romsku, rumunjsku, grčku i bugarsku zajednicu u Mađarskoj.

Suvremeni izazovi

Neizostavni školski rekviziti jesu i udžbenici te razna pomagala. U posljednje vrijeme u medijima možemo pratiti kako se sve veći naglasak stavlja na digitalne udžbenike i takozvanu e-knjigu. Prije nekoliko godina tv-ekipa snimala je u jednoj osnovnoj školi koja je predstavljena kao idealni primjer kako ubuduće neće biti udžbenici i pomagala u tiskanome, nego u digitalnom obliku. Mogli ste pratiti kako je ovih dana, u sklopu projekta Pečuh – europska prijestolnica kulture, predana na uporabu zgrada nazvana Središte znanja. Pomoću interneta posjetitelji mogu pronaći potrebna izdanja, naslove. E-knjiga ili elektronička knjiga postupno ulazi u kućanstva i pripisuju joj se mnogo prednosti, primjerice zauzima malo mjesta, brzo se kopira, niska je cijena raspačavanja, gospodarski i ekološki prihvatljivija je jer smanjuje potrošnju papira i tinte. Je li to znači da je Gutenbergovoj galaksiji odzvonilo? Kako ćemo se mi Hrvati prilagoditi novim izazovima... pokazat će budućnost.

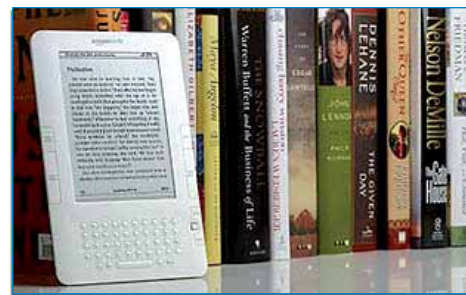
Ove je godine Izdavačka kuća Croatica imala mogućnost da sukladno propisanim odredbama razdvoji tzv. radne udžbenike te posebno tiska kao sastavni dio i radne bilježnice. Trenutno raspolaže sa sedamdeset i sedam odobrenih naslova, serijskim izdanjem hrvatskih udžbenika na hrvatskom standar-

dnom jeziku za škole s predmetnom nastavom do šestog razreda (ove godine je dobila odobrenje za sedmi razred), potpun je niz udžbenika za potrebe škola u mađarskom dijelu Gradišća, slovenski udžbenici za niže razrede te narodopis za šesti i sedmi, osmi i deveti razred, također se tiska narodopis za prvi, drugi razred grčke i bugarske manjine te udžbenici na njemačkom jeziku. Lani je na natječaju Croatica ostvarila pravo za tiskanje romskih udžbenika, što znači da će iduće godine Croatica imati devedeset i devet naslova udžbenika. Budući da je udžbenika

bilo na skladištu, ove se godine tiskalo 2 400, a prodalo više od tri tisuće komada. Usporedi li se to s prošlogodišnjim brojem, broj je u opadanju jer po zakonu narodnosni udžbenici mogu se naručiti tek svake pete godine. Ravnatelj Croatice, Čaba Horvath, se nada kako će se u skoroj budućnosti mijenjati ta diskriminativna zakonska uredba.

U pripremi su i novi naslovi, primjerice iz lijepe književnosti zbirka pjesama Marka

Dekića, nova knjiga autora Živka Mandića s naslovom Pismu piva prilipa divojka, planira se nastavak pretisaka, a za nekoliko tjedana izlazi iz tiska srednji stupanj hrvatskoga jezika autorice Judite Škrapić-Garger.

U planu su odgojno-obrazovna pomagala, digitalni udžbenici, možda i digitalna pomagala te, naravno, e-knjiga. Sve veći naglasak bit će se na tonskim i zvučnim zapisima jer, kako kazuje Čaba Horvath i Croatica i hrvatska zajednica u Mađarskoj treba prihvatiti i prilagoditi se izazovima suvremenoga svijeta.

